

ANGAŽUJETE SE?
V BRNĚ?

ANO!

ANEB

ROZHOVORY
S ČLENY A ČLENKAMI
BRNĚNSKÝCH OBČANSKÝCH INICIATIV

ANEB ROZHOVORY

S ČLENY A ČLENKAMI

BRNĚNSKÝCH OBČANSKÝCH INICIATIV

S ČLENY A ČLENKAMI

ANEB ROZHOVORY

2011

Publikace vyšla díky finanční podpoře
nadace Open Society Fund v rámci projektu
Otevřenou diskusí k hájení veřejného zájmu.

ANGAŽUJETE SE?
V BRNĚ?

ANO!

ANEB ROZHOVORY
S ČLENY A ČLENKAMI
BRNĚNSKÝCH OBČANSKÝCH INICIATIV

ANEB ROZHOVORY

S ČLENY A ČLENKAMI

BRNĚNSKÝCH OBČANSKÝCH INICIATIV

S ČLENY A ČLENKAMI

ANEB ROZHOVORY

NESEHNUTÍ, 2011

Tato publikace byla inspirována vydáním rozhovorů s občanskými iniciativami Občanské aktivity – zkušenosti z jižní Moravy a Dolního Rakouska, které vydal v roce 2007 Ekologický institut Veronica.

Název: Angažujete se? V Brně? ANO!
aneb Rozhovory s členy a členkami brněnských občanských iniciativ.

Autorka: Radka Jarušková

Vydalo: Nezávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ
tř. Kpt. Jaroše 18
Brno, 602 00
tel./fax: 543 245 342
e-mail: brno@nesehnuti.cz
www.nesehnuti.cz
www.ekobrana.cz

Jazykové úpravy: Darina Chvosteková
Grafická úprava a sazba: Radim Šašinka, www.larvagrafik.com

Vyšlo v dubnu 2011.

Vytištěno na recyklovaném papíře. Obálka je vyrobena z papíru s certifikací FSC (Forest Stewardship Council) označující výrobky z ekologicky a sociálně šetrného lesního hospodaření.

Obsah

Úvod	7
Pavel Zedníček: Jsme obyčejní strejci, kteří na sebe vzali iniciativu	8
Zlata Hálová: Občanská aktivita je otázkou pocitu a svědomí	13
Michal Marek: Nejdůležitější je zapojit veřejnost	19
Michaela Trněná: Suplujeme činnost veřejné správy a samosprávy	24
Matěj Hollan: Chci, aby v Brně opravdu byla demokracie	29
Monika Macejová: Chci, aby se i v Brně dalo chodit za přírodou	34
Karel Štěpaník: Stojí za to se ozvat, když se člověku děje křivda	39
Michal Závodský: Snažíme se být seriózním partnerem.	44
Karla Hofmannová: Chci mít kolem sebe hezké prostředí.	49
Vladimír Eifel Zavřel: Kolo je ideální dopravní prostředek do města	54
Hlavní programy a aktivity nesehnutí:	60

O občanské aktivitě mám spíš teoretické znalosti než vlastní zkušenosti. I proto pro mě bylo obohacující a nesmírně zajímavé vést rozhovory s lidmi, kteří jsou ochotní věnovat nemálo energie a svého volného času, aby prosadili věci, které neponesou prospěch jen jim, ale i mnoha dalším. Dotazovaní si získali můj obdiv.

Ani dříve jsem nežila v představě, že občansky angažovaní lidé jsou zaslepení fanatici, a rozhovory s nimi mě o tom utvrdily. Získala jsem dojem, že se jedná o citlivé a inteligentní lidi. Určitě existují i jedinci, kteří si do občanské aktivity promítají svoje osobní problémy z jiných oblastí svého života, ale nepřišlo mi, že by to byl případ někoho z těch, o kterých se dočtete v tomto sborníku. Naopak dotazovaní na mě působili vesměs hodně vyrovnaně, pohodově, někteří byli i vtipní.

Povzbuzením pro mě bylo, že všichni slaví úspěchy. Někdo větší, někdo menší, ale v každém případě to není tak, že by občanské iniciativy vůbec nic nezmohly. A to je dobře.

Radka Jarušková

Úvod

Soubor rozhovorů s lidmi, kteří svůj volný čas, energii a mnohdy i finance věnují občanským aktivitám, vydává NESEHNUTÍ jako poděkování, projev úcty a respektu k těm, pro které je angažovanost samozřejmostí. Přijali zodpovědnost nejen za své nejbližší, ale i za prostor a dění za dveřmi svých domovů.

Na přelomu roku 2010/2011 Brno ovlivnily nejen komunální volby, ale zejména příprava nového územního plánu Brna. Rozhodli jsme se v rámci projektu „Otevřenou diskusí k hájení veřejného zájmu“ kromě veřejných debat k těmto událostem nahlédnout formou rozhovorů i do zákulisí občanské angažovanosti, která je jak s volbami, tak s možností se do příprav územního plánu zapojit, bezprostředně spjata.

Najít angažované lidi není v Brně těžké. V posledních letech se tu „sdo-la“ tvoří platforma iniciativ, která spolu sdílí zkušenosti, úspěchy a neúspěchy lokálních kauz, kontakty. Je-li třeba, navzájem si pomohou. Usilují o kvalitní životní prostředí tam, kde žijí a mají pochopení pro sebe navzájem. Oslovili jsme čtyři ženy a šest mužů. Platforma dnes čítá kolem 30 iniciativ – máte tedy možnost se seznámit jen s několika z nich. Úplný přehled o iniciativách a jejich členech a člencích získáte na našich stránkách www.ekobrana.cz, která plní mimo jiné funkci rozcestníku k brněnským kauzám s vazbou na životní prostředí. Nejsou velké a malé kauzy, nejsou významné a méně významné iniciativy. Jak se dočtete v jednom z rozhovorů – úspěchem je každý milimetr uhájeného práva na kvalitní životní prostředí. Přejeme všem iniciativám metry a metry úspěchů, plody jejich úsilí budou sklízet děti a vnoučata těch, kteří dnes brněnské kauzy řeší bez ohledu na to, zda-li jsou dětmi aktivních obyvatel a obyvatelek Brna, politiků a političek, podnikatelů a podnikatelek, úředníků a úřednic. Jak si sami za chvíli ověříte, právě kvalitní životní podmínky pro budoucí generace jsou nejčastější motivací těch, se kterými novinářka Radka Jarušková rozhovory vedla.

Radce, těm, kteří si udělali na rozhovor čas a všem, se kterými má NESEHNUTÍ možnost v rámci platformy brněnských občanských iniciativ možnost se setkávat a spolupracovat, děkujeme. Nevíme o jiném městě v České republice, kde bychom mohli něco podobného zažívat.

Pavel Zedníček:

Jsme obyčejní strejci, kteří na sebe vzali iniciativu

Věk: **73 let**

Zaměstnání: **Pracující důchodce,
který připravuje stavební projekty**

Vzdělání: **Středoškolské, obchodní akademie**

Bydliště: **Brno-Líšeň**

Rodinný stav: **Ženatý**

S klidným a vtipným Pavlem Zedníčkem jsme se sešli v kavárně. Za tímto aktivistou stojí několik stovek obyvatel Líšně.

Co vás přivedlo k občanské angažovanosti?

Sousedská soudržnost v našem koutě Horníkovy ulice. Dozvěděli jsme se, že se nedaleko od nás plánuje soubor paneláků, který má být ze dvou třetin startovací bytová výstavba, z jedné třetiny ubytovny.

Ubytovny pro koho?

Napřed se tvrdilo, že pro sociálně chudé. Ale proti tomu se osazenstvo Horníkovy ulice a přilehlé končiny začalo intenzivně vzpírat, tak radnice začala prohlašovat, že tam budou bydlet studenti. To byla krycí značka. Asi by tam mohli bydlet studenti typu Onderka, ale bezpříjmoví studenti těžko. Všechno to neslo známky všeho jiného než promyšlené stavby, která by přispěla ke zlepšení prostředí a bytových podmínek v Líšni. Bylo vidět, že je to komerční záležitost, tvrdě podpíraná o peníze ze všech stran. Tak jsme se sdružili s lidmi z našeho domu a se sousedy a začali jsme zápasit s líšeňským úřadem městské části. Nejprve proto, abychom se dověděli, co na místě vlastně bude stát. A pak jsme se pokusili s radnicí dohodnout na tom, že se tam stavět nebude.

Co bylo na lokalitě, určené k zástavbě?

Jednalo se asi o pět tisíc čtverečních metrů. Byl tam slušně velký travnatý prostor a na zbytku plochy rostlo 423 vzrostlých borovic černých, starých zhruba dvacet let. Krása. Plochu využívaly matky s malými dětmi. Je tam velké pískoviště o průměru asi pětadvacet metrů, takže žádná krtina. Místo mělo svůj smysl, svůj účel, svoje využití. Představa, že tam budou stát sedmiposchodové domy s podzemními garážemi, nás vyděšila. Navíc investor si usmyslel, že přístupová cesta povede částí Horníkovy ulice, která vede na parkoviště před poliklinikou.

Celá vozovka je široká asi čtyři a půl metru, nemá ani centimetr chodníku a je velice vytížená dopravou. Toto všechno jsme zvážili a vypracovali jsme petici. V té jsme se opírali o výše uvedené argumenty a žádali jsme, aby k těmto okolnostem bylo při územním řízení přihlédnuto a stavba aby nebyla povolena.

Kolik se vám podařilo sehnat podpisů pod peticí?

Pod tu první petici se podepsalo asi padesát lidí, kteří bydlí okolo. Pak byly další dvě podpisové akce. Pod druhou petici se nám podařilo sebrat 260 podpisů a potřetí se jednalo o 235 podpisů. To už tedy nebyla petice, ale námitka zástupce veřejnosti ke konceptu územního plánu města Brna. Námitku jsme podali na Magistrát města Brna na Odbor územního plánování a rozvoje, s tím, že se opíráme o jednoznačné a průzračné argumenty. Další dvě podpisové akce se vytvářely víceméně ad hoc, když se něco odehrávalo. Poměrně dlouho jsme se totiž utěšovali, že stavba se asi nezrealizuje, pokud je tak masivní odpor. Bohužel radnice to zřejmě zatím vidí jinak.

Borovicový hájek se nakonec zachránit nepodařilo...

Stromy byly pokáceny tuším 26. května 2009. Společnost Qary, která domy chce spolu s dalšími dvěma firmami stavět, si vydupala jakýsi náznak souhlasu s pokácením těch borovic. Dva dny předtím, než to vůbec vstoupilo v platnost, se na místo přihnala horda dřevorubců, kteří podřezali těch 422 borovic a odvezli je pryč. Zbylo tam 422 pařezů. O tom, že to nebylo docela čisté, svědčí, že to odskákala inženýrka Sádliková, která v té době dělala šéfovou odboru výstavby. Konalo se bouřlivé zasedání zastupitelstva městské části Líšeň, kde bylo ke třem stovkám lidí. Ti byli napružení už jenom předmětem jednání a potom i argumentací, se kterou inženýrka Sádliková vystupovala. Oháněla se, že všechno řešila správně a podle paragrafů. Nakonec se prokázalo, že to není pravda. Vydala příslib souhlasu s vykáčením borovic, na základě kterého se tam nahnuli dřevorubci a stromy zlikvidovali. Ona potom až dodatečně všechno uvedla do právně odpovídajícího stavu. Nicméně její přístup i argumenty byly tak chabé a průzračné, že ji dokonce nakonec z úřadu raději sami „přemístili.“ Tedy přesněji rozloučili se s ní z důvodu, který se nikdy nezveřejňoval.

Jak se věc vyvíjela dále?

Radnice trochu změnila kostru úřadu a na místo Sádlikové nainstalovali paní Jagošovou, která pokračovala pilně ve stopách své předchůdkyně. Pan místostarosta Janišťin měl totiž eminentní zájem na tom, aby se domy postavily.

Angažoval se ve věci i někdo jiný kromě vás?

Ano, pan Štefanec ze sdružení Nesehnutí tuto záležitost velice intenzivně a zodpovědně sledoval a medializoval. Několikrát se to ocitlo v novinách,

v Mladé frontě, v Brněnském deníku, v televizi v pořadu Reportéři ČT. Redaktoři záležitost prezentovali víceméně tak, jak byla ve skutečnosti. Postupně vycházely na povrch nepravosti, které provázely celou přípravu stavby. A to pana Janišťina tenkrát tak rozlítilo, že napsal do Líšeňských rozhledů článek, ve kterém všechny poplival. My že jsme spolek nezodpovědných lidí, kteří jenom uráží pracovitě občany, kteří zastupují lid na líšeňské radnici. Že dokonce i média jsou proti nim nabuzena. Ten článek existuje, jestli si ho někdo chce přečíst. Je to hanba. Janišťin tím zdokumentoval, že jeho interest na této záležitosti se netýká košer nebo nekošer jednání a postupů médií, ale že se šlape na kuří oko, které bolí a bolí.

Jak jste se dále bránili proti jednání líšeňské radnice?

Pan Štefanec a naše společenství vlastníků podalo žaloby, které se postupně rozšiřovaly. Jednalo se o žalobu o zrušení stavebního povolení, žalobu o zrušení územního rozhodnutí a další. Pak se místo stavebního povolení objevil pan inženýr architekt Teigiser, který firmě hodil na stůl certifikát autorizovaného inspektora. I proti tomu jsme nastoupili cestu právního odporu. Bohužel všechno se to motá na formálních problémech. Jestli je kdo legitimní jednat za koho, jestli odvolání bylo v zákonné lhůtě nebo nebylo, a jestli je to odvolání, tak to nemá být odvolání, ale dovolání, a když to dovolání pak už nebylo uznané, měla to být kasační stížnost. Motají se kolem toho desítky a desítky lidí, lítají v tom statisíce za soudní poplatky, za projekty a opravy projektů. Výsledek je, že soudy soudí a nesoudí, a když soudí, tak s tím, že to předtím neusoudily správně. Dnes je situace taková, že stavba je pořád povolená nepovolená. Bylo zrušené stavební povolení, ale pořád platí certifikát autorizovaného inspektora. Ten jsme napadli, což dokonce dříve ani nebylo možné. Mezitím se ale změnila některá ustanovení stavebního zákona, takže dnes už certifikát napadnout lze.

Máte založené občanské sdružení?

Ne. Jsme obyčejní strejci, kteří tam býváme. Vzali jsme na sebe iniciativu, se kterou vyjadřují souhlas i naši spoluobčané. Jejich protesty se snažíme formulovat a oficiální a právní formou prosazovat dál. Musíme přitom používat velice choulostivé formulace, které pokud nectíte úplně doslova, vrátí vám to na úřadě s úsměvem, že jste se netrefil. A už je pozdě.

Kolik vás je aktivních, kteří se více angažujete?

Čtyři. Jsme sousedé z domu. Dva jsou naplno zaměstnaní, doma se z práce objevují v sedm, osm večer a v sobotu ve dvanáct nebo v jednu. Dva přecejenom máme trošku prostor se tomu věnovat, spolu s panem Štefancem ze sdružení Nesehnutí. Když jsou náporové akce, třeba podepisování petic, zatneme všichni čtyři. Máme rozdělené rajóny, běháme po bytech a otravujeme po večerech

lidi, aby se připodepsali. Obyvatelé jsou do věci zasvěcení natolik, že se nevzpírají, naopak to vítají a říkají: „Já jsem myslel, že už je to dávno spálené...“ Tak to podepíší. Těšíme se jejich důvěře, ale nevím, jak to dopadne. Třeba i z toho důvodu, že investor do projektu už dal asi 900 000 korun, tedy podle svého oficiálního vyjádření. Nedělám si velké iluze, že se toho milionu tak snadno vzdá. A když už by o stavbu přestal usilovat, určitě bude chtít třeba cenu pozemku dostat zpátky. Je otázka, kdo by to zaplatil. Starosta Lísně už říkal, že to musí zaplatit město Brno. A to zas říká: „Nám po tom nic není, protože to se týká Lísně.“ Takže to je další komplikace. Ale stále žije naděje, že to dopadne dobře.

Máte spřízněného politika nebo stranu?

Ne. Zjistil jsem, že to je cesta do neznáma. Když se o tom s někým bavíte, on to hned poví dál. Ale byly takové snahy. Jeden náš kolega se do problému pokoušel angažovat jednoho radního. Dopadlo to tak, že onen pán se podílel na kvazipovolení s podřezáním borovic.

Naprosto paradoxně pak vyznívá článek uveřejněný v dubnovém čísle Líšeňských novin, v němž pan druhý místostarosta městské části Jozef Sedláček vyjadřuje hluboké pochopení s občany líšeňského sídliště sužovanými hlukem a zejména polétavým prachem produkovaným hustou dopravou po okružních sídlištních komunikacích. A jako zlatý hřeb uvádí, že se zastupitelstvo usneslo vysázet 450 stromů, tedy o třicet víc, než předtím úřad nechal pokácet, dále 3 600 keřů a devadesát popínavých rostlin, a to zejména podél ulic Jedovnická, Horníkova a Novolíšeňská. Současně pan místostarosta v článku zdůrazňuje, co to všechno bude stát peněz!

Úředníci s vámi spolupracují, třeba když za nimi přijdete a chcete nějakou informaci?

Ne. S panem Štefancem jsme chtěli nahlédnout do stavebního povolení. Jednou já a jednou on. Já jsem tam přišel v pátek. „Pane Zedníčku, Jagošová deset minut před vámi odešla, měla úžasně bolesti zubů.“ Tak já na to: „Má to ve skříni, tak mi to prosím vás půjčte.“ „Ne, ona má klíče s sebou.“ V pondělí jsem tam volal, poněvadž byl úřední den. Říkal jsem, že přijdu. Oni na to: „Paní Jagošová musela odejít nechat si vyčistit ten zub a myslím, že bude doma, takže dnes ne.“ Já říkám: „Klíče už máte?“ „Ne ne, ty má pořád s sebou.“ To se opakovalo v bleděmodrém s panem Štefancem, který tam byl taky dvakrát, a vždycky byla paní vedoucí odboru územního rozvoje a výstavby těžce nemocná nebo si musela vzít náhle dovolenou, protože jí „přijel strejček.“

Co na to říká vaše rodina, že se takto angažujete?

Rodina je ráda, soucítí se mnou a spolupracuje. Ne že by sami pomáhali třeba sbírat podpisy, ale podporují mě. A nejen rodina, ale i sousedé, kterých se to týká.

ANGAŽUJETE SE? V BRNĚ? ANO?

Co byste poradil lidem, kteří také chtějí proti něčemu jako občané protestovat? Aby protestovali, aby se angažovali. To je trochu specifická otázka, záleží, o co jde. My jsme třeba s petičními archy obcházeli rodiny a žádali je o podpisy. Stručně a krátce jsme jim při dalších dvou podpisových akcích už jen oprášili problém, který znali od té první. Také jsme svolávali veřejnost na dvě schůze zastupitelstva. Vytvořili jsme velké a zdvořilé pozvánky, aby se lidé na jednání dostavili a vyjádřili tam svoje stanovisko, mají-li zájem s tím problémem pohnout. Přišlo 270 lidí. Když si vezmu, že to bylo asi patnáct vchodů, není to tak málo.

Co vám vaše občanská aktivita dává a co vám bere?

Dává mi naději, že se nám podaří zlomit úředníky a stavební lobby a odvrátit odpornou stavbu v místě, které k tomu není způsobilé a které už tak je zhyzděné tím, že tam skáceli borovice. Bere mně to jen čas.

Pokácení borovic nezabránilo ani vyhlášení boroviceho háje vítězem ankety „Strom hrdina roku 2009“.

Zlata Hálová:

Občanská aktivita je otázkou pocitu a svědomí

Věk: **59 let**

Zaměstnání: **Sociální psycholožka**

Vzdělání: **Vysokoškolské, obor psychologie, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, doktorát sociální psychologie, Univerzita Karlova v Praze**

Bydliště: **Brno-Střed**

V roce 2010 Zlata Hálová, skromná a usměvavá dáma, přispěla k tomu, že město ustoupilo od záměru postavit 58 podzemních garáží soukromého investora pod historicky nejstarším náměstím Zelný trh v Brně.

Vy jste povoláním psycholožka. Pomohly vám profesní zkušenosti ve vaší občanské aktivitě?

Určitě. Víím, co dokážou lidské slabosti, touha po moci, sobectví, prodejnost a ziskuchtivost, rozumím tomu, jak mnohé osobní kladné rysy a původní životní hodnoty se postupem času kazí, ustupují chimérám prospěchu... O to víc se musí bojovat, když je ohroženo něco důležitého, ať už osobně nebo společensky, a normální, soudný člověk vyhodnotí, že má možnost a důvod k tomu přispět.

Pomohla vám vaše profese třeba i v jednání s politiky nebo s investorem?

S většinou politiků se vůbec jednat nedá. Politikům a sobeckým investorům, hledícím jen na svůj zájem, se musí předložit a vymezit, co si už dovolit nemůžou.

Ale s politiky jsem nekomunikovala přímo já, snažili se o to moji kolegové ze sdružení Brnění, kteří s nimi měli i osobní setkání. Obvykle byli vymetení ze dveří po prvních dvou větách s tím, že podzemní garáže pod Zelným trhem jsou v zájmu města, že zmizí auta parkující po ulicích a podobně, slyšeli všechny možné účelové lži. V centru Brna opravdu chybí tři až čtyři tisíce parkovacích míst, podzemní garáže ale ve skutečnosti nebyly vůbec pro obyvatele města, pouze pro soukromý hotel a soukromé byty.

Je to velmi smutné, že málokterý politik něco dělá pro lidi nebo pro obec. Většinou se chová v zájmu své strany a často jen ve svém osobním zájmu, na

základě zákulisních dohod a utilitárních výhod. Politikové maximálně produkují směnu ve smyslu: Když moje strana dovolí toto, vaše strana zase dovolí toto. Zájmy občanů jsou úplně na posledním místě, to říkám naplno svoji zkušenost. U současných politiků nastal hrůzostrašný cynismus a po dobrém se s nimi jednat nedá.

Máte vy sama zkušenosti s politikou?

Jsem příznivkyně Strany zelených, které jsem jednu dobu konkrétně a aktivně pomáhala. Byla jsem téměř tři roky v Komisi pro kulturu, mládež a sport na Brně-Střed. Můj zájem se týká kultury, historických památek, životního prostředí ve městě, hodnoty, které se říká genius loci místa, kde žiju. Za Stranu zelených jsem jako nezávislá kandidovala do místního zastupitelstva. Proti garážím pod Zelným trhem jsem však vystupovala čistě jako občanka Brna.

Jak vlastně začala tato kauza podzemních garáží v samém historickém centru Brna?

Informaci o tomto záměru zachytil na podzim roku 2009 tehdejší zastupitel za Stranu zelených Pavel Halada, a to na Komisi stavební městské části Brno-Střed, která měla projekt schválit. Radnice úmysl chtěla utajit. To není nic neobvyklého. Spousta podobných věcí se děje nikoli v zájmu veřejném, ale v zájmu soukromém. Ten je pak různě kamuflován, protože lidé by s řadou chystaných podloudných akcí, zvláště těch narušujících veřejný prostor, nesouhlasili.

Nicméně Pavel Halada, jako velký ctitel památek, upozornil na to, co se chystá. Šlo vyloženě o komerční zájem, arogantně namířený proti veřejnému prostoru na Zelném trhu, kde už po čtyři sta let nepřetržitě běží prodej ovoce a zeleniny od místních zemědělců. Se skupinkou lidí jsme to sledovali. Jakmile se začal rozvíjet postup úředního povolování, spojili jsme se ještě s dalším sdružením 4AM, které spustilo protest na Facebooku.

V hlavní aktivní skupině nás potom bylo osm. Ujasnili jsme si, co kdo může, kam kdo má dosah. V prvé řadě šlo o to, informovat veřejnost, aby se o záměru lidé dozvěděli dříve, než investor získá od politického vedení města oficiální stavební povolení. To znamenalo psát do novin, dostat se do rozhlasu a televize. Po stránce odborných informací nám velmi pomáhala například historička Milena Flodrová a autoři Územního plánu brněnské památkové zóny Ing. arch. Josef Němec a Ing. arch. Jiří Mišík. A řada dalších expertů, velmi důležitý byl znalec brněnského podzemí Ing. Aleš Svoboda.

I vy jste komunikovala s médii?

Ano. Psala jsem do brněnské přílohy Mladé fronty, dávali jsme informace do Lidových novin a Brněnského deníku. Založili jsme i webovou stránku a prů-

běžně uveřejňovali dokumenty, jak postupují jednání investora a magistrátu. Každý z nás měl svoji parketu, neustále jsme sledovali, jak kauza Zelný trh postupuje. Nepolevili jsme ani v horkých letních měsících 2010, kdy lidé byli na dovolených nebo ve 42 °C někde u vody a investor si brousil zuby, jak v ochablosti občanstva z úmorného vedra najedou na Zelňák buldozery.

Získali jsme také řadu známých lidí, kteří naši snahu podpořili svým jménem a postavením. Za mnoho významných brněnských patriotů jmenuji alespoň univ. prof. Dušana Šlosara. Také další osobnosti, které k Brnu mají vztah, jako například sochař Kurt Gebauer. Ten je tvůrcem sochy Mozarta, stojící právě na Zelném trhu.

Bylo důležité získat veřejné mínění, ale musím říci, že to nebylo těžké. Zelný trh je starobylé a krásné náměstí. Říká se dokonce, že je to nejkrásnější historické náměstí ve střední Evropě. V létě se hraje venku na podiu divadlo, jsou zde koncerty, v zimě vánoční trhy. Je to významné místo i pro setkávání lidí. Prostě: okamžitě se ukázalo, že přijít o Zelný trh je pro Brňana něco naprosto nemyslitelného.

Vy jste podali i protestující petici?

Ano, a to po fázi informovanosti, kdy se v novinách, v rozhlasu a v televizi objevilo, co hrozí Zelnému trhu. Petici jsme podali na zastupitelstvo města Brna jako protest proti tomu, aby se náměstí změnilo v soukromé stavební místo. Znamenalo to získat nejméně dva tisíce podpisů, aby se o tom jednalo.

A kolik jste získali podpisů?

V první fázi přes dva tisíce. Jenže to bylo před volbami. Zastupitelstvo končilo, využili toho a o petici ani nejednali. Projednali prostě, že o tomto bodu programu se jednat nebude. Tím pádem jakoby petice nebyla. Tak jsme získali dalších dva tisíce podpisů a petici jsme na Magistrát podali znovu po volbách. Nové zastupitelstvo to ovšem opět smetlo ze stolu, že nemají znalecké po-

Dvě občanské iniciativy vs. Statutární město Brno a investor.

sudky ke statice a podobné ptydepe. Pořádali jsme tedy další protesty, třeba happening pohřbívání kašny Parnas na Zelném trhu, jejíž statika byla silně ohrožena. Nakonec zastupitelstvo uznalo, že si takový nesmysl občané nedají líbit. Ale bylo namále, záměr bagrovat se podařilo zvrátit pouhé dva až tři týdny předtím, než měl investor nachystáno stavbu spustit.

A co podle vašeho názoru radnici a investora nakonec přesvědčilo, že od záměru odstoupili?

Já myslím, že opravdu hlas lidu, který byl silný a neustávající. Komerční zájmy byly tak blokovány a znemožněny, i pro investora bylo nakonec evidentní, že to neprojde. Myslím si, že naše zásluha byla právě v tom, že se nám podařilo probudit tak velký protest. Bylo nás málo, osm, ale věnovali jsme se tomu intenzivně a nenechali jsme se odradit. To je tajemství úspěchu. Stačí několik málo lidí, ale musí být důslední, nesmí polevit. Musí mít opravdu velké odhodlání pro věc, za kterou bojují, a musí získat zájem početné veřejnosti.

Co dalšího byste poradila lidem, kteří by se jako občané také chtěli aktivně angažovat?

Aby pořád sledovali, co se v jejich okolí děje. Když jim záleží na místě, kde žijí, na kulturních či přírodních památkách, ať je to budova nebo park nebo proluka pro hřiště nebo třeba i kus louky se stromy a keři. Stále musí sledovat, co se kolem nich děje. Co se projednává na místních zastupitelstvech. Jaké žádosti jsou podávány od soukromníků i co plánuje obec. Je třeba sledovat a přemýšlet, co je opravdu vážná veřejná záležitost ku prospěchu lidí a co pouze sobecký zájem, falešně vydávaný za zájem veřejný. Jde o to mít informace a pak se spojit s dalšími lidmi. Mít vizi a plán postupu, co se dá udělat proti. Zjistit si postup po stránce právní a po stránce úřední. Nelze dělat něco mimoprávního. Je-li nutné mít k happeningu nebo k nějakému protestu ohlášení a povolení od úřadů, je nutné o to požádat. Neorganizovanou anarchií nebo asociálními projevy se mnoho nedosáhne. Je třeba protest držet v mezích a normách, které jsou společensky legitimní. Teprve když je věc neprůchodná „po dobrém“ a když je oprávněnost v důležitých situacích evidentně proti občanskému zájmu, sáhnout po výjimečnějších prostředcích. Prostě, když druhá strana neslyší a nechce slyšet, chová se arogantně a sobecky proti veřejnému zájmu. Potom je třeba stupňovat protest k happeningům a viditelným protestním akcím silnějšího kalibru.

Vždy dává sílu podpora dalších lidí, zejména těch, kteří v daném místě žijí. Je třeba je získat a ctít jejich zájmy, to je velká síla. A nedat se zkorumpovat ani zastrašit. V žádném případě nepovolit, být důslední do posledního okamžiku, dokud se nedosáhne výsledku nebo – když to nejde jinak – aspoň přijatelného kompromisu.

Kolik času vám vzala kauza podzemních garáží pod Zelným trhem?

Řekla bych několik měsíců všechn volný čas. Protože to nabíhalo postupně, od podzimu 2009 a trvalo až do října 2010. Byl to vlastně rok, dvanáct velmi intenzivních měsíců.

Co na to říkala vaše rodina, že jste se takto hodně občansky angažovala? Ne-protestovali?

Ne. Mám dospělého syna, který mne podporoval. Teď studuje v zahraničí, ale aspoň z dálky sledoval a pomáhal zájmem i svým oceněním. Ve chvílích, kdy to vypadalo špatně a byli jsme smutní a vyčerpaní, dodával odvalu nepovolit, hledat další možnosti. Musím říci, že také hodně dalších lidí mě podporovalo, ať už to byla blízká rodina nebo přátelé, sousedé. Kdo o tom věděl, často vyjádřil podporu a uznání. Lidé si obecně velmi vážili toho, že někdo za ně i pro ně věnuje Zelnému trhu tolik času a úsilí. Včetně trhovců, mezi nimiž teď mám přátele. Když projdu náměstím, zdraví mě, jsou rádi, že tam mohli zůstat se svými stánky, váží si našeho úsilí, mnohokrát, nejen mně osobně, ale nám všem, poděkovali.

Pokud by investor garáže postavil, trhovci by ze Zelného trhu určité museli pryč, že?

Ano, už by tam nebyli. Ta stavba by byla hodně rozsáhlá, totiž musela by se přece z podzemí odtěžit hlína a odvézt pryč. Ing. Svoboda spočítal, co by to obnášelo, ani se neptejte, jak dlouho by byl Zelný trh téměř úplně uzavřen. Bylo by to i na roky!

A nebylo by ani možné procházet podzemním labyrintem chodeb a sklepů, což je další zajímavost Zelného trhu. Historická vzácnost, kterou nemá každé město. Nebylo by to možné, pokud by se pod Zelným trhem stavěly garáže. Zničily by cenný prostor, a to naprosto nevratně. Narušily by souvislost sklepních chodeb a navíc statika podzemních prostor by byla riziková. To, co si radní dovolili vůči občanům Brna, byl doslova zločin.

Co vás vlastně původně přivedlo k občanské aktivitě?

Cítím, co se ve společnosti děje, cítím, co se mi líbí a co se mi nelíbí. Spíše jsem uvažovala, jestli jsem schopná přiložit ruku k dílu. Byla to situace pocitů a svědomí. Jestli se jenom vézt, zlobit a nadávat nebo udělat osobně něco pro nápravu.

A v současnosti se nějak občansky angažujete?

Teď odpočívám, chytám dech, než zase bude něco potřeba. Kauza garáží pod Zelným trhem byla hodně náročná a dlouhodobá. Předtím jsem spolupracovala i na jiných záležitostech.

ANGAŽUJETE SE? V BRNĚ? ANO?

Žijete přímo v Brně? Jak dlouho?

Do Brna přišli moji rodiče, takže já jsem druhá generace a syn třetí. Nemůžu říci, že jsme tu odjakživa, ale k tomuto městu silný vztah máme.

Jaké Brno byste přála budoucím generacím?

Přála bych jim, aby si Brno jako město podrželo své historické kořeny. Je tu osídlení dochované památkami nejméně z devátého století. A pravděpodobně bylo ještě mnohem starší, protože Brno vzniklo na soutoku dvou řek, to znamená břehy, úrodná půda. Bylo také místem brodů starodávných obchodních cest. Byla bych ráda, aby si město podrželo svoji paměť a aby se rozvíjelo zajímavě a mírumilovně, to znamená, aby se nová architektura začlenila organicky. Přála bych si, aby se město rozrůstalo citlivě, v respektu vůči lidem, kteří tu žijí. Přála bych budoucím generacím, aby Brno zůstalo příjemné město, protože zatím to příjemné město je.

Zlata Hálová pomáhala na stánku, na kterém obyvatelé Brna podepisovali petici proti podzemním garážím na Zelném trhu.

Michal Marek:

Nejdůležitější je zapojit veřejnost

Věk: **37 let**

Povolání: **Právník**

Vzdělání: **Vysokoškolské,
Právnícká fakulta Masarykovy univerzity**

Bydliště: **Brno-Medlánky**

S klidným a sympatickým Michalem Markem jsme se sešli v kavárně. O svojí činnosti ve sdružení Občané pro Medlánky vyprávěl s opravdovým nadšením.

Jakým způsobem se snažíte problémy v Medláncích řešit?

Teď fungujeme asi dva roky. Na začátku jsme, stejně jako všechna občanská sdružení, naráželi na obrovské problémy, že stojíme vně rozhodovacích procesů. Musíte se pořád snažit někoho ovlivnit. Klíčovou věcí, kterou jsme zjistili, bylo, že se musíme dostat dovnitř systému, k rozhodování. Naše ambice naprosto nebyly politické, ale měli jsme snahu ovlivňovat věci zevnitř. A tohle se ukázalo jako prospěšné, jako klíčové. Byť jsme se nedostali i do vedení radnice, musím říct, že se nám věci daří ovlivňovat a že kandidovat ve volbách byl určitě správný krok.

Teď máte myslím šest zastupitelů na radnici městské části Medlánky...

Ano. Plus jednoho nezařazeného, který s námi spolupracuje. Zastupitelů je celkem patnáct. Chybí nám tedy jeden na to, abychom měli koalici.

Jak se vám daří spolupracovat s ostatními politickými stranami?

Pokud jde o politickou spolupráci na sestavení koalice, narazili jsme na veliký problém, který jsme už předem tušili, ale nevěděli jsme, jaká je jeho síla. Zavedené politické strany mají velkou nedůvěru k občanským sdružením. Je to pro ně něco jiného, je to subjekt, kterému třeba ne až tolik rozumí, kdežto politická strana je pro ně relativně čitelná. Takže v Medláncích nastalo to, že se všechny zaběhnuté politické strany spojily proti občanskému sdružení, byť jsme volby vyhráli. A i při současné situaci, kdy se jim koalice lehce rozhoupává, dělají všechno pro to, aby za každou cenu koalici politických stran udrželi a občanské sdružení do rozhodovacích procesů nepustili. Ale na druhou stranu,

konkrétní spolupráce s ostatními stranami je. To je potom o lidech. Jsme malá městská část, pět tisíc obyvatel. Musím říct, že s paní starostkou se dá mluvit a kde to jde, vychází nám vstříc. Potom jsou samozřejmě kolegové zastupitelé, se kterými řeč není. To je tak, jako všude.

Problém byl opravdu jen v tom, že nejste politická strana, anebo jste se neshodli i v rovině témat, ve volebním programu?

V rovině témat překvapivě neshody moc nebyly. Jsme malá městská část, problémy se ve volebních programech stran opakují. Měli jsme zásadní rozdíl třeba v tom, že jsme chtěli přistavět školku výrazně rychleji a nechtěli jsme jít cestou zděné, ale cestou montované stavby. Což by věc urychlilo třeba o půl roku, o rok, a maminky na školku strašně čekají. Tam jsme se neshodli. Ale jinak ve většině programových věcí ano. Já si opravdu nemyslím, že to bylo o programové shodě nebo neshodě, ale o tom, že jsme něco nového. V Medlánkách to na radnici dvacet let nějak fungovalo, x volebních období je tam koalice KDU-ČSL a ODS. Teď už jim to nevyšlo na většinu, proto přibrali i sociální demokracii. Za námi stáli občané, začali jsme se zajímat a chodit na zastupitelstva, kde jsme se začali ptát a diskutovat. Byli jsme úplně nový element, který neznali, a úplně je to rozhodilo. Když někdo po relativně dlouhé době klidu začne píchat do zaběhnutých pravidel, je snaha si ta svoje pravidla udržet za každou cenu.

Co Vás osobně vlastně přivedlo k tomu, že jste se rozhodl se občansky angažovat?

To, že v Medlánkách vzniklo nové sídliště, ale naprosto tam nebyla vybudovaná občanská vybavenost. Byla tam spousta problémů, člověk se některého z nich chytl a začal ho zkoušet řešit. Na to se nabalovaly další věci. Sepsali jsme petici a kolem ní se začali přidávat další lidi. Tím pádem jsme se do toho začali pozvolna ponořovat čím dál hlouběji, až jsme se dostali do stavu, kde jsme dneska.

To jste začal dělat se známými?

Já jsem se tenkrát spíš přidal. Petici sestavovali lidé, které jsem neznal, ale kteří se později stali mými kamarády. Přidal jsem se k nim, protože to byli lidi, kteří se do sídliště nastěhovali jako noví obyvatelé, kdežto já jsem v Medlánkách bydlel v podstatě od malička. Takže jsem se do toho snažil přinést i další rozměr v tom smyslu. Některé věci dokáží osvětlit a některé lidi znám.

Dnes je ovšem vaše činnost mnohem širší než na začátku...

Ano. Od začátku nás nejvíc trápila nedostatečná vybavenost v naší lokalitě. V Medlánkách vzniklo na třináct set nových bytů, ale nerozšířila se školka ani škola, naprosto tam chyběly dětská hřiště, dodnes tam není obchod. Prostě

vybavenost byla zoufalá. Developer jen zastavěl pole a zase odešel. Nevím, jestli to tak někde funguje ve skutečnosti, ale nám by se líbilo, aby se s developerem uzavírala smlouva o výstavbě za těch a těch podmínek, a musel by přispět na vybudování právě občanské vybavenosti. Jinak ve sdružení řešíme také územní plán, volnočasové aktivity pro děti, kulturní život naší městské části. Je to klasická iniciativa, která se netýká jen jednoho problému.

Kolik máte dnes aktivních členů?

Dá se to počítat na dvacet, pětadvacet lidí.

Co považujete za svůj největší úspěch?

Určitě to, že jsme dokázali přesvědčit veřejnost o našich myšlenkách, což potom vyjádřili ve volbách, ale vůbec to, že jsme rozhýbali stojaté vody v naší městské části. Začali jsme s lidmi pořádat besedy, ať už se jednalo o přístavbu mateřské školy nebo o územní plán. Na diskuse chodí stovky lidí. Máme z toho radost. Lidé se opravdu začínají zapojovat, daleko víc je začíná zajímat jejich okolí. To si myslím je úplně nejdůležitější. Pak jsou dílčí úspěchy, že když doteď není školka, že se povedlo otevřít mateřské centrum Maceška pro malé děti, že se daří budovat přírodní zahradu, že jsme zasáhli do projednávání konceptu územního plánu. Je o nás opravdu slyšet a o našem názoru na magistrátu ví. Ale základ je, že se nám podařilo lidi do toho vtáhnout.

Jak vycházíte s úředníky? Když jako občanské sdružení podáte žádost o informace nebo chcete vidět některý dokument, vychází vám vstříc? Nebo vám něco zamlčují?

Se zamlčováním jsem se vyloženě nesetkal. Ale narážíme na stejný problém jako u politiků. Zjišťujeme, že spousta věcí se dělá špatně, že se dělají kolikrát i na hraně zákona. Tak nám bylo řečeno: „No jo, ale my jsme takhle zvyklí, my to tak děláme dvacet let.“ A to je největší problém. Úředníci strašně neradi, asi jako každý člověk, přijímají nové věci, nové povinnosti, nové postupy. Na druhou stranu nemůžu říct, že by vyloženě nebyli vstřícní. Myslím si, že z jejich strany snaha vyhovět je. To jsou tedy úředníci u nás, na úřadě naší městské části. Jinak je to na brněnském magistrátu. Tam jdu jako zastupitel volený občany, tedy s určitou podporou legitimizující mě jako osobu se určitými věcmi zabývat. A přijdu za člověkem, který je tam dosazený jako úředník, je to pro něj zaměstnání. On má dělat servis pro volené orgány, pro zástupce lidí. A přitom mám pocit, že já jsem ten, kdo tam jde o něco škemrat, že jsem v pozici toho slabšího. Myslím, že tak by to rozhodně nemělo být.

Vy se zapojujete i jako zástupce veřejnosti v projednávání konceptu nového územního plánu Brna. Jaké jste podali námítky?

Zapojuje se naše občanské sdružení celé. Využili jsme toho, že zástupcem veřejnosti lze jmenovat i právnickou osobu. Stavíme se zásadně proti další výstavbě. Stávající komunikace jsou přetížené už dnes. Také chceme zachovat přírodní charakter Medláněk. To je vesnice ve městě, je to vlastně výletní a rekreační zóna Brna. V konceptu územního plánu se snažili řešit aspoň jeden z těch problémů, a to přetíženost silnic. Takže navrhli nové komunikace. Tím ničí charakter třeba medláneckého letiště, ale hlavně se jim problém podle našeho názoru vyřešit nepovedlo. Navržené komunikace by nedokázaly odlehčit dopravu, protože vedou jinam, než je hlavní proud aut na centrum. A další věcí je samozřejmě nedostatečná občanská vybavenost na to, aby v Medlánkách mohlo v nejhorsí variantě vyrůst dalších až dva tisíce bytů, což představuje skoro pět tisíc obyvatel. Přitom dnes mají Medlánky pět tisíc lidí.

Co vám vaše občanská angažovanost dává a co vám naopak bere?

Co mi bere, to je jednoduché, čas. Strašně moc času, víc, než jsem čekal. Bude to průměrně hodinu až dvě denně. Je to ovšem nárazové. A na druhou stranu co mi občanská aktivita dala? Některé problémy mě opravdu zajímají, některá problematika mě baví. Jinou člověk musí skousnout a absolvovat. Činnost v občanském sdružení mě baví, člověk získává nové informace a nový náhled na věc. Asi úplně nejzajímavější, největší přínos, je proniknutí do občanského sektoru. Setkávám se s jinými aktivními lidmi, je snaha koordinovat občanská sdružení v rámci Brna. V celoměstských sdružení, jako jsou třeba Nesehnutí a Veronica, jsou velmi zajímaví lidé. Navíc i v rámci našeho občanského sdružení se vytvořil zajímavý kolektiv. Během dvou let jsem se spřátelil s dalšími lidmi a vznikl tým, který člověka zase zpětně obohacuje.

Co na vaši aktivitu říká vaše rodina?

Bere to jako fakt.

Co byste poradil lidem, kteří by chtěli být také aktivní? Co je důležité, aby dělali?

V první řadě určitě zkusit nakontaktovat někoho, kdo už má zkušenosti s touto prací. To je nesmírně důležité, protože si tak mohou spoustu věcí ušetřit, a také zajímavé, proto jsem to v předchozím bodu vyzdvihl. Tito lidé jsou opravdu ochotní a v devadesáti devíti procentech případů rádi pomůžou. Sdělí svoje zkušenosti a člověka nasměrují. Když je člověk vybaven základními znalostmi, co by šlo a co by nešlo, musí pro svoje myšlenky získat podporu. To se nám právě povedlo, a myslím si, že to je naprosto klíčová věc. Pokud jeho myšlenky nejsou zajímavé a člověk podporu nezíská, nemá cenu do toho chodit. Pokud bude sám proti všem a proti všemu, situace bude nemožná, to nejde takhle dělat. To už je pak kverulant, ne občansky angažovaný člověk.

Co považujete za největší překážku ve vaší činnosti?
Nedostatek času a prostředků. A mnohdy i potřebných informací.

Jakým způsobem financujete vaší činnost? Píšete granty?
Určitě. Zatím jsme dostali dvě dotace. Jednu od Veroniky na stromy a jednu teď od Siemensu na přístřešek na přírodní zahradě. Plus máme příspěvky od členů a také se objevilo pár dárců. Ale jedná se o minimální částky. Činnost našeho sdružení jako taková je v podstatě beznákladová. Něco se platí za web, ale to je minimum. Peníze se ale snažíme sehnat na projekty, které děláme.

Máte inspiraci v některém zahraničním městě, nebo třeba v českém městě jiném než v Brně?
Asi ne.

Jaké Medlánky byste přál svým dětem a vnoučatům?
Takové, kam se budou vždy rádi vracet a kde budou mít spoustu přátel. A do toho Medlánky nemají daleko. Já jsem tam vyrůstal, známe se navzájem a to nás drží pohromadě. Člověk tam má zázemí, pocit domova.

Obyvatelé besedovali o historii Medlánek.

Michaela Trněná:

Suplujeme činnost veřejné správy a samosprávy

Věk: **45 let**

Zaměstnání: **V domácnosti**

Vzdělání: **Vysokoškolské, obory český jazyk
a anglický jazyk na Filozofické fakultě
Masarykovy univerzity**

Bydliště: **Šlapanice-Bedřichovice**

Rodinný stav: **Vdaná**

Počet dětí: **Čtyři**

V cukrárně ve Šlapanicích jsem se sešla s usměvavou Michaelou Trněnou ze sdružení Čistě Šlapanice.

Jaký impuls způsobil, že jste se rozhodli založit občanské sdružení?

Šlapanice jsou součástí chráněné památkové zóny Slavkovské bojiště. Vedle Žuráně, jedné z dominant bojiště, vyrostla obrovská plechová hala, ve které měla být umístěna lakovna. Asi osm set občanů proti tomuto záměru podepsalo petici. Když jsem se o tom dozvěděla, přidala jsem se k protestujícím. Začali jsme se zajímat, jakým způsobem se můžeme ještě více bránit. Oslovili jsme Ekologický právní servis, poradnu Nesehnutí, Děti Země. Všichni nám poradili co nejdřív založit občanské sdružení, protože se může účastnit správních řízení. Tak jsme ho založili.

A potom jste se rozhodli jako občanské sdružení vstoupit do komunální politiky?

Hodně jsme se tomu bránili, protože politiku všichni berou jako špinavou věc. To je ostatně i moje zkušenost. Ale nakonec jsme se rozhodli nevyhýbat se tomu a založili jsme sdružení nezávislých kandidátů Čistě Šlapanice.

Jaké argumenty vás o vstupu do politiky přesvědčily?

Zastupitelstvo rozhoduje o všem podstatném, třeba o územním plánu obce. Také jsme se původně domnívali, že zastupitel má lepší přístup k informacím, ale je to o lidech. Ani jako zastupitelé nemáme výrazně lepší přístup k informacím, protože vedení obce zůstalo stejné jako před volbami. My jsme v opozici a boj pokračuje, jen o jednu úroveň dál.

A máte pocit, že vám pomohlo, že jste nyní zvolení zastupitelé obce, oproti tomu, kdybyste byli nadále jen občanské sdružení?

Určitě ano. Můžeme přímo sami podávat návrhy zastupitelstvu, což jsme předtím museli dělat prostřednictvím spřátelených zastupitelů. Je sice předem jasné, že naše podněty neprojdou, protože jsme v opozici, ale aspoň se projednávají veřejně a zas se potom dají nějak posunovat dál.

Zastupitel se navíc k jednotlivým bodům může vyjadřovat šířeji než občan, který je omezen vystoupením v délce několika minut. A i toto jsme museli vybojovat my. Do doby, než vzniklo naše občanské sdružení, se obyvatelé Šlapanic nesměli vyjadřovat na zasedání obce vůbec k ničemu. Byli odsunuti až úplně na konec do bodu programu Diskuse občanů. Zjistili jsme, že tento stav není v souladu se zákonem. Začali jsme se ptát, proč se nemůžeme vyjadřovat k projednávaným a ne projednaným věcem. Pak došlo ke změně jednacího řádu zastupitelstva.

Zkoušeli jste vyjednávat s ostatními stranami, abyste se stali součástí vládnoucí koalice ve Šlapanicích?

Ve volbách jsme relativně uspěli, jsme druhá nejsilnější strana. Ale věděli jsme dopředu, že nechceme být spojeni s dosud vládnoucí KDU-ČSL, protože máme výrazné výhrady vůči jejím představitelům. Domníváme se, že hájí především svoje zájmy a veřejný zájem je moc nezajímá. Jsou s nimi spojené i různé nepěkné praktiky, jako cenzura. Problém jsme měli i s ODS, která se na tom podílela. Jednali jsme tedy s nově vzniklou Top09 a s ČSSD, které ale nakonec daly přednost koalici s KDU-ČSL. Takže jsme se dostali do opozice. A jsme rádi, protože způsob vedení města se vůbec nezměnil. KDU-ČSL je pořád rozhodující silou. Zbylé dvě politické strany v koalici statují a myslím, že se nestačí divit, co jim KDU-ČSL servíruje pod nos.

Dostali jsme třeba anonymně dokument – smlouvu, kterou lze pochopit tak, že si určitá skupina lidí, například tajemník úřadu a bývalý starosta, vytvořili prostor pro získání peněz od investora zóny navíc. Domluvili se, že jakmile se záměr uskuteční, sdružení vlastníků dostane padesát korun za metr čtvereční. Což by bylo v pořádku, pokud by bylo zřejmé, co se s penězi bude dít dále, ale to ve smlouvě není. Tajemník na posledním zasedání zastupitelstva řekl, že se k tomu nebude vyjadřovat, jedině prostřednictvím právníků. Starosta dělá, že o dokumentu nic neví. My jsme to nakonec předali policii, protože z naší pozice se s tím už asi nic jiného dělat nedá. Průmyslová zóna měla mít původně dvě stě padesát hektarů, takže se bavíme o desítkách milionů korun, které měly jít bokem na zatím nespecifikovaný účet. Zatím nevíme, zda ten dokument je pravý a úplný. Čekáme, co se kde objeví, tedy kromě oznámení na nás...

On už na vás někdo podal trestní oznámení?

Ne, ale už nám tím vyhrožovali, že šíříme poplašné zprávy. To když jsme začali upozorňovat, že plánovaná průmyslové zóna je obrovská, dvakrát větší než samotné Šlapanice, a že má těsně sousedit s obytnou zástavbou. Mám pocit, že občanské sdružení supluje činnost veřejné správy a samosprávy, protože nikdo rozumný by to nemohl takto naplánovat.

Organizovali jsme petici proti tomuto záměru, ale nesměli jsme ji ani ohlásit obecním rozhlasem. Od starosty jsme dostali dopis, že nechce, abychom podpisy sbírali před školou. Myslíme si, že omezovali petiční práva občanů. Starosta nám rok na petici vůbec neodpověděl. Handrkoval se s námi, protože chtěl, abychom odevzdali originály archů. To jsme neudělali. Nabídli jsme, že dojdeme na úřad a necháme archy ověřit, ale ani to neprošlo. Pak se petice na jednom nejmenovaném úřadě opravdu ztratila. Jsme rádi, že originály máme.

Pokud vím, ve Šlapanicích existuje i iniciativa, která průmyslovou zónu naopak hájí...

To je pravda. Vede ji bývalý starosta Střečovský, který má kolem sebe shromážděné vlastníky půdy. Chápu, že je velký rozdíl prodávat svoje pozemky za 15 korun a za 600 korun za metr čtvereční. Zorganizovali tedy protipetici, která měla podpořit existenci průmyslové zóny. Tvrdí, že bez ní si obec nevydělá vůbec na nic, nebude mít obchvat, nedokáže přežít a nic postavit. Sehnali tenkrát asi 700 podpisů. Zrovna včera mně někdo vykládal, že někteří lidé podepsali naši petici a zároveň i tu druhou. To mě opravdu pobavilo.

Kolik jste sehnali podpisů vy?

Asi 2 500. Ve Šlapanicích je 6 500 obyvatel, ale podepisovat můžou jen lidé starší osmnácti let. Jinak se k nám přidali i někteří lidé z okolních vesnic.

Mrzí nás, že jsme nebyli aktivní už v době, kdy se dělaly první rozhodnutí o průmyslové zóně. Jenže já jsem věřila, že i když člověk má v dané záležitosti i vlastní zájmy, existuje určitá hranice odkud pokud. Nenapadlo by mě, že někdo může navrhnout tak megalomanskou záležitost. Až v souvislosti s lakovou jsem se poprvé v životě podívala na územní plán, stydím se to říct. Ale je fakt, že většina občanů se o územní plán obce vůbec nezajímá a naše radnice nedělá nic navíc, aby lidem vysvětlila, že se jedná o závažný dokument, který ovlivní jejich životy a majetky.

Co máte vy konkrétně ve sdružení na starosti?

Já jsem předsedkyně a zakládající člen. S rozdělením úkolů máme trochu problém. Každý dělá, co může. Nemáme přesně rozdělené kompetence a řešíme vše podle situace. To je náš největší problém a měli bychom to změnit.

V době, kdy jsme sdružení zakládali, jsem byla na mateřské a teď jsem ještě doma, pečuji o děti. Většina lidí ve sdružení je zaměstnaná, díky péči o domácnost jsem časově flexibilnější. Ale domluvili jsme se a ustanovili aspoň pokladníka a další funkce. Je to náročné, protože se jedná o volný čas lidí.

Kolik vás je ve sdružení aktivnějších?

Skupina dvaceti až pětadvaceti lidí. Máme pravidelně každý měsíc schůzky, kde se snažíme domlouvat. Kromě toho spousta z nás navštěvuje zastupitelstva, někteří to mají už povinně. Jinak jako občanské sdružení děláme i vlastní akce. Teď jsme třeba uspořádali informační schůzku pro občany k zásadám územního rozvoje Jihomoravského kraje. A plánujeme jarní úklid Šlapanic.

Jakým způsobem je činnost sdružení a politické strany financována?

Obojí je financováno výhradně z členských příspěvků, všechno si platíme sami. Podařilo se nám získat dva granty Nadace Via, ale ty v žádném případě nebyly na politickou činnost. Týkaly se informační kampaně a odborného poradenství k zásadám územního rozvoje.

Co je pro vás osobně největší překážkou v činnosti občansky aktivního člověka?

Když jsme začali mluvit za občanské sdružení, politici si mysleli, že útočíme proti nim a že chceme zaujmout jejich místa. Naši zastupitelé nás svým negativním přístupem víceméně dotlačili k tomu, že jsme kandidovali. Pro občana není nic jednoduššího, než přijít za zastupitelem, říct mu svůj problém a vědět, že vedení obce to vyřeší. Pak člověk nemá důvod, aby se někde dál angažoval ve svém volném čase. Jenomže to se nestalo. Třeba před hlasováním o lakovně jsme obcházeli každého zastupitele jednotlivě, což nám poradil pan Vlašín. Můžu to vřele doporučit. Zjistíte, že politici nemají protiargumenty, nedokáží vám svoje stanovisko vysvětlit, nebo naopak dobře vědí, proč ta hala stojí na tom místě. Ale už nejsou ochotni potom za vás hlasovat.

Když jste důsledný, chcete odpovědi a kontrolujete si dokumenty, zjistíte, že politici vám lžou. Třeba vám tvrdí, že přišla určitá odpověď. Vy si ji vyžádáte a zjistíte, že odpověď byla ve skutečnosti jiná anebo dokonce že vůbec žádná korespondence neexistuje.

Překážkou je i to, že panuje obecná nedůvěra vůči aktivním lidem. Jste v pozici otravy a nikdo vás nebere pozitivně jako někoho, kdo má o věc zájem a chce něco dělat. Možná doteď se potýkáme s tím, že neustále někdo hledá, kdo za námi stojí. Politici si ani neumí představit, že by se lidé mohli sami od sebe zvednout jen proto, že jsou naštvaní a nespokojení s vedením obce, a chtějí, aby se to dělalo jinak.

Problém je obecně i to, že lidé nemají důvěru v to, že by mohli něco ovlivnit. Proto třeba nechodí na zastupitelstva. Když už tam náhodou přijdou, starosta

jim odpoví takovým způsobem, že podruhé se tam už neukáží. Je to začarovaný kruh.

Co vám v občanské aktivitě pomáhá, když přijde nějaký problém?

Je bezvadné, když se vám podaří najít skupinu lidí, kteří se navzájem podporují. Takže když už jeden háže flintu do žita, je tam dalších dvacet lidí, kteří třeba navrhnou, jak to udělat jinak. Je to běh na hrozně dlouhou trať. Z úřadů vám chodí jedno odmítnutí za druhým, a to není jednoduché.

Co na Vaši občanskou aktivitu říká rodina? Máte doma podporu, i když vám to třeba zabere hodně času?

Doma mám obrovskou podporu. První petici podepsal můj muž a já jsem se o tom dozvěděla vlastně až potom. Podporu mám i od nejstaršího syna, který už má rozum, protože je mu třiadvacet. Ostatní se s tím museli smířit, i když rodiče jsou z toho trochu nešťastní. Mají to za nebezpečnou aktivitu, která se může obrátit proti člověku. Bojí se, že nám někdo bude vyhrožovat, že to rodině uškodí. Rozhodnutí protestovat proti průmyslové zóně nebylo jednoduché, protože je tady asi tři sta vlastníků půdy, kteří už dostali zálohy. S těmi penězi už počítají ve svém rozpočtu, někteří už zálohy dokonce utratili. Takže to nebyla moc příjemná situace, do které jsme se vydali. Ale já mám doma podporu, bez ní není možné v takovém rozsahu něco podobného dělat.

Řada místních obyvatel přišla na informační schůzku o plánované průmyslové zóně u Šlapanic. Besedu uspořádalo občanské sdružení Čisté Šlapanice.

Matěj Hollan:

Chci, aby v Brně opravdu byla demokracie

Věk: **26 let**

Zaměstnání: **Student**

Vzdělání: **Obor hudební věda na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity**

Bydliště: **Brno, Staré Brno**

Rodinný stav: **Svobodný**

Počet dětí: **Žádné**

Se známým a zapáleným brněnským aktivistou Matějem Hollanem jsme si povídali přes skype, protože je teď v Berlíně na studijním pobytu.

V občanském sektoru se pohybuješ už řadu let. Co bys poradil lidem, kteří by se chtěli také tak hodně občansky angažovat?

Nesmí se bát. Nesmí se leknout, když jim úřad nebude vydávat informace, když je budou považovat za blbce, když se s nimi politikové nebudou chtít bavit. Nesmí se nechat zastrašit a chovat se jak za komunistů. Mnoho lidí se dnes bojí o své zaměstnání a o dobré jméno. Chápu, že je hrozné, když člověk vyhodí z práce, ale dnes už ho nebudou zavírat, věšet ani posílat na Sibiř. Je dobré si dopředu zkusit představit rizika a ve chvíli, když se člověk rozhodne, že něčeho chce opravdu docílit, nenechat se zastrašit. Občanská aktivita, a to zejména u velkých kauz, může objektivně člověku hodně uškodit, třeba v tom, že proti němu město spustí dezinformační kampaň, což může být ta nejmenší věc. Výhoda asi je, když je člověk mladý anebo už naopak starší, takže na něj nemůže být dělaný velký nátlak přes rodinu nebo přes ztrátu zaměstnání.

Člověk se také musí dostat na roveň politiků a úředníků ve znalosti zákonů. Takže se musí přemoci a nastudovat to. Anebo mít dobré právníky. Bez toho se nedá obejít. A to proto, že když člověk nezná svá práva, druhá strana ho velmi lehce umlčí. Podáš podnět, žádost, stížnost a z úřadu ti pošlou zpět úplnou hloupost. A když člověk neví, že je to blbost, řekne si třeba: „Tak asi jo, na tu informaci nemám právo.“

Člověk, který chce v občanském sektoru něco dokázat, se také musí naučit komunikovat s médii, psát tiskové zprávy, získat si kontakty na novináře.

Musí se pořád dožadovat slova, šířit svoje názory, nesmí se bát jít do demonstrace nebo blokády, pokud je to jediný způsob, jak dané věci zabránit nebo ji naopak podpořit.

Kterým kauzám se aktuálně věnuješ?

V občanské koalici Nádraží v centru stále bojujeme za nádraží v centru. S občanským sdružením Brnění se nám na podzim 2010 podařilo docílit toho, že pod Zelným trhem nebudou vybudovány podzemní garáže. Kauzu jsme řešili dohromady s Fórem pro architekturu a média 4AM.

V současné době se naše občanské sdružení Brnění věnuje třem důležitým věcem. Zaprvé se zabýváme novým územním plánem města Brna. Podali jsme k němu námítky a vytvořili jsme vlastního zástupce veřejnosti. Také jsme spolu s Nesehnutím pomáhali dalším sdružením, platformám a jednotlivcům, kteří se chtěli do územního plánování zapojit. Chceme podobu územního plánu a zejména způsob jeho přípravy a schvalování ovlivňovat tak, aby nevznikal o nás bez nás.

Další věc, které se chceme věnovat, je oblast Jižního centra v Brně a doprava v centrální části města. Jižní centrum je rozvojová lokalita mezi současným osobním železničním nádražím a místem, kam město už asi osmdesát let neúspěšně nádraží odsouvá. Je to brownfield ve středu města, kde jsou za velké peníze rozprodány pozemky a investoři čekají na odsun nádraží, aby tam mohli začít stavět. Aktuálně město v rozporu se zákonem o svobodném přístupu k informacím tají veškeré údaje o historii prodeje zdejších pozemků.

Třetí současnou výraznou oblastí, které se věnujeme, je regulace a potírání hazardu, a to nejen v Brně, ale v celé republice. Když jsme se totiž tímto problémem začali zabývat, zjistili jsme, že leží jen zčásti na úrovni lokální samosprávy. Hlavním viníkem je zákon o loteriích, tak se snažíme o jeho změnu nebo zrušení.

Další informace o sdružení Brnění si zájemci mohou přečíst na webových stránkách www.osbrneni.cz, občanská koalice Nádraží v centru pak má adresu www.nadrazivcentru.cz.

Co považuješ za největší překážku pro občanského aktivistu?

To, že se jmenuje aktivista. Pokud občan vystupuje z pozice občana, nikoliv z pozice politika nebo úředníka, jsou jeho názory automaticky považované za nerelevantní, za neoborné, je brán za poblázněného ekoteroristu, který vylezl z pralesa. Veřejná správa se zatím nenaučila chápat, že lidé, co v místě žijí, jsou často velice vzdělaní, jsou to třeba vysokoškolští profesori nebo odborníci, co se tématem zabývají celý život. Nebo jsou to „pouze“ starousedlíci, co dobře znají místo, kde žijí, a ví daleko lépe než externí územní plánovači nebo projektanti, co jejich místo potřebuje k životu, k prosperitě, k rozvoji. U nás se za svatě považuje to, co chce investor, ať jsou to třeba podzemní garáže na Zelnáku nebo hypermarket. Když se lidé proti záměru postaví, jsou automaticky sdělovacími prostředky i politiky nazváni aktivisty či ekoteroristy, se kterými se nevyjednává. To je největší překážka.

Ty se věnuješ občanské aktivitě už celkem dlouho. Nemáš už někdy chuť toho nechat?

Nemám. Samozřejmě to je únavné, člověk je z toho vyčerpaný a naštvaný. Vykáshlu se maximálně na dílčí části některé kauzy, když vidím, že tudy cesta nevede. Ale nenapadá mě nechat celé záležitosti nebo vůbec občanského života. Spíš člověka napadají myšlenky, proč to má řešit absurdním psaním petic, pořád se doprošovat o slovo, jestli spíš nemá dát starostovi factu. Nejurážlivější je, když člověk vidí, jak s odborníkem, který se snaží vysvětlit, jak se věci mají, nakládá vrchnost jako s retardem.

Co tě povzbuzuje, aby ses občanské aktivitě dále věnoval?

Aktivity, které dělám, zdaleka, a to velmi zdaleka nedělám sám. Je to vždy menší či větší skupina lidí, kteří se dají dohromady. Krom toho je dobré opírat se o odborníky a názory veřejnosti. V tom je teprve ta síla. Když člověk usiluje o něco sám, jednak se mu to nikdy nepodaří a jednak často nemá pravdu. Když si pořád sám o něčem přemýšlí, dostane se do svojí pravdy, kterou si vymyslel, a na ní trvá. Skupina, ať už formální nebo neformální, zaručuje, že to bude více objektivní a že člověk nebude plácát nesmysly. A hlavně lidi, kteří něco dělají spolu, si vzájemně dodávají sílu a synergický efekt.

Ty jsi dříve byl ve Straně zelených, ale už nejsi. Proč jsi vystoupil?

Začnu trochu obecněji. Politická kultura chování v rámci strany a mezi stranami je u nás v republice otřesná. Vnitrostranická diskuse je nekultivovaná a nevěčná. Ve chvíli, když je člověk ve straně, je to navíc určité stigma, podle kterého k němu lidé od počátku přistupují.

V Brně Strana zelených dospěla do stádia, že její chování k občanům nebylo už nijak zvlášť odlišné od ČSSD či ODS. Zelení začali v Brně spolu s koalicí odsouvat nádraží a poslední kapka byla, že podporovali podzemní garáže na Zelňáku. Tak jsme si ještě s dalšími lidmi říkali, že není potřeba být v takovém patologickém spolku a že daleko silnější pozici bude mít člověk v pozici občana nebo občanského sdružení. A ukázalo se, že to je opravdu daleko výhodnější. Kdybych přišel jednat s někým z jiné strany s tím, že jsem ze Strany zelených, už to automaticky berou jako politickou kampaň. Když tam přijdu jako občan, je to silnější pozice.

Komunikuješ i s médii?

Ano, výrazně, protože je to jediný prostředek, jak veřejnost informovat o tématech, která řešíme. Nechceme být vnímáni jako banda aktivistických pošuků. Zajímá nás zapojování veřejnosti a názory lidí. Myslíme si, že je nutné podněcovat debatu, takže potřebujeme, aby lidi věděli, co se ve městě děje. Proto s médii spolupracujeme velmi intenzivně. Zpravidla mají zájem o naše

stanoviska ke kauzám, kterými se zabýváme. Sami médiím také nabízíme zjištění a fakta, která má veřejnost vědět.

Zkušenost třeba s brněnskými novinami je relativně dobrá v tom, že někteří redaktoři jsou schopní vnímat věcné argumenty a dokáží rozlišovat mezi názorem a faktem.

Bez sféry médií v našich kauzách nejde dokázat nic. Bez nich se může obejít drobná aktivita, ale témata, jako je hazard, Jižní centrum, nádraží, se bez velké publicity neobejdou.

Kolik času ti občanská aktivita bere?

Jako plný pracovní úvazek. Bere mi to všechno čas.

A děláš to čistě ve svém volném čase nebo i placeně?

V občanské koalici Nádraží v centru, na Veronice i v občanském sdružení Brněňáků máme jakési granty, ze kterých jsem placen formou dohody. Takže je to tak napůl. Z finančního hlediska se to určitě nedá považovat za plnohodnotné zaměstnání. Vedle toho ještě studuju školu.

Co na to říká tvoje rodina a partnerka, že se takto angažuješ?

Hanka se angažuje stejně, ne-li víc. Naši si nemají co stěžovat, dělají totéž.

Co tě vlastně původně přivedlo k občanské aktivitě?

Jedná se o různé vlivy. Jeden je právě to, že pocházím z rodiny ekologů, takže tam byl velký zájem o ochranu přírody, popřípadě ochranu klimatu. Celou dobu, co jsem na světě, se moji rodiče pohybovali v občanském sektoru. Právě kvůli ekologii jsem před pěti lety vstoupil do Strany zelených.

Celý život mě také bavilo vyjadřovat se k různým tématům, ať už ve škole nebo v divadle. Zlomový moment byla kauza nádraží v centru, která běží od roku 2004. Vnímám to už na gymnáziu a po vstupu do občanské koalice Nádraží v centru jsem se občanským aktivitám začal věnovat naplno. Po chvíli jsem prozřel, že vše naráží na totální netransparentnost a korupci. V debatě neplatí žádné odborné a věcné argumenty, platí jen peníze. Když je někdo na úrovni primátora nebo místopředsedy strany, má automaticky větší pravdu než odborník, který se tím celý život zabývá.

Dalším důvodem, který mě vede k občanské aktivitě, je, že naše společnost je dosud ve stádiu přechodu od totality k demokracii. Zatím tady chybí rozvinutá občanská společnost, která opravdu naplňuje slovo demokracie, což znamená vláda lidu. Neznamena to, že si člověk jen jednou za čtyři roky někoho zvolí, ale že neustále zasahuje do rozhodovacích procesů. Právě zapojování lidí do debat o veřejném prostoru a o činnosti samosprávy je další základní věc, co chci spolu s dalšími dělat.

Byl bych rád, kdyby Brno nebylo tak hrozné jako dnes. Chci, aby ve městě fungovaly transparentní a demokratické procesy, aby se veřejná správa bavila s lidmi. Rád bych, aby se o připravovaných záměrech jednalo dopředu s veřejností, aby zde fungovaly veřejné architektonické soutěže, aby město zveřejňovalo veřejné informace automaticky, nejen když to člověk z nich náhodou po žalobách vymůže. Chci, aby fungovala objektivní informovanost občanů, to znamená, že radniční plátky se nebudou zneužívat k propagandě současné vládnoucí skupiny. Chci prostě spolu s mnoha dalšími Brno posunout na úroveň normálního západního města, které není zničené auty, kde se jezdí na kole, kde funguje veřejná hromadná doprava, kde je kvalitní mainstreamová i žánrová kultura, noční život, kde město není o víkendu mrtvé. Kde není tak strašná korupce a netransparentnost.

Matěj Holan se jako pomocník účastnil akce Nesehnutí proti stavbě obřího nákupního centra na kraji Ivanovic. Neboť Bauhaus obcházel stavební zákon a stavěl to navzdory mnoha místním.

Monika Macejová:

Chci, aby se i v Brně dalo chodit za přírodou

Věk: **45 let**

Zaměstnání: **Provozní pracovník stravovacího zařízení**

Vzdělání: **Střední odborné s maturitou,
v oboru pěstitel**

Bydliště: **Brno-Maloměřice**

Rodinný stav: **Vdaná**

Počet dětí: **Tři**

S usměvavou a skromnou, ale odhodlanou Monikou Macejovou jsem si povídala v kavárně, kterou jí doporučil syn.

Snažíte se zabránit tomu, aby v Maloměřicích byla vybudována cyklostezka na levém břehu Svitavy. Spolupracujete přitom s politiky?

Snažíme se. V novém zastupitelstvu naší městské části jsme byli vyslyšeni, už se nám podařilo navázat s nimi spolupráci a vysvětlit jim náš pohled. Tím ovšem zatím cesta končí, protože rozhodují zastupitelé celého Brna a někdy je opravdu těžké porozumět jejich argumentům. Obecně lze říci, že pokud se nám v minulém volebním období podařilo docílit toho, že s námi prošli celou trasu, souhlasili s naším názorem. Budeme se o to pokoušet dále.

A jaké máte zkušenosti s kontaktem s úředníky?

Musím říct, že nyní na stavebním úřadě v Maloměřicích jsem měla dobré zkušenosti. Když se schvalovala první etapa cyklostezky, přišla jsem do styku s paní Zárubovou, která mi vždy vysvětlila, o co se jedná, nic se nesnažila zatajovat. S tou se jednalo dobře.

Chcete spolupracovat i s dalšími občanskými sdruženími?

Spolupráci se snažím navázat. Byla jsem na celobrněnském setkání občanských sdružení, ale chce to víc času trošku se s lidmi poznat blíž, protože každý má jiné problémy. Zkušenosti z jiných kauz sice může člověk použít, ale vzhledem k tomu, že jsem se upnula na cyklostezku, je to dost specifické.

My teď usilujeme o to, abychom doložili návrh změny územního plánu, který jsme podali, ideovou studií, ve které by cesta kolem řeky zůstala pokud možno co nejvíc v přírodním charakteru. Potřebovali bychom sehnat odborníky, krajináře, kteří by nám v tomto směru pomohli.

Potřebujeme přesvědčit další lidi, že když máte hned za domem klidné procházkové místo, je lepší udržet si ho, a to i pro příští generace. Opravdu mi přijde škoda, aby se to tam zničilo.

Máte rady pro lidi, kteří by chtěli být také tak občansky aktivní?

Chce to hodně trpělivosti a asi to zabere víc času, než předpokládají. A nejde o to dopisovat si s úředníky a s politiky, ale člověk musí zajít a promluvit si s nimi. Osobní kontakt je lepší, než písemná forma. Myslím si, že bez toho to nepůjde.

Jak jste se vlastně začala občansky angažovat?

K občanské aktivitě mě přivedl způsob bydlení. Když jsme se nastěhovali v roce 1988 do Brna, Maloměřice odpovídaly mým představám o životě, tomu, že bydlíme v souladu s přírodou. Je tam zástavba rodinných domečků se zahrádkami. Děti byly malé, kluk měl rok, holka pár měsíců. Pěkně se batolily kolem vody, hrály si. Vyhovovalo mi to tak.

Jenomže když člověk bydlí ve městě, to ho pořád oklešťuje ze všech stran. Napřed upravili ulici Provažnickovu, kde kvůli dopravě ukousli kus husovického kopečku. Zeleně v Maloměřicích začalo ubývat na úkor rozšiřování vozovky. Samozřejmě, když se staví nový dům nebo občanská vybavenost, člověk to vezme. Je chvályhodné, že postavili domov důstojného stáří. Ale v roce 2003 jsem na vývěsce obecního úřadu uviděla oznámení, ve kterém veřejnou vyhláškou dávali občanům na vědomí, že se bude budovat cyklostezka po levém břehu Svitavy, což jsme do té doby považovali za klidovou zónu. Pro mě to bylo i vzpomínkovým místem, kde vyrůstaly děti, kde jsem jim ukazovala, jak roste vrba, kde rostou olše, jak vypadá líska, pod níž jsou na podzim oříšky, mohly tam chodit krmit kačeny, házeli jsme kamínky do vody. Byl to prostor, o který se lidé starali sami. Byla tam jen úzká pěšinka, kterou lidé využívali k procházkám, rybaření a po které se podél vody dalo projít až do Bílovic. Měla jsem to místo ráda.

Když jsem se dozvěděla, že v těch místech mají zbudovat cyklostezku, zděsila jsem se, protože na kole jezdím a vím, co pojem cyklostezka znamená. To je asfaltovaný povrch, který zabere většinu plochy, co tam je. Jednak se přijde o klid, protože cestu budou moct využívat i auta. V těch místech dokonce podle projektu má být tři a půl metru široká a zpevněná komunikace, kterou chtělo využívat třeba Povodí Moravy, což se nám nelíbilo. Na počátku, kdy se s tím dalo ještě něco udělat, jsme se proti tomu ozvali jako občané. Ovšem tenkrát stavební úřad tvrdošíjně šel za svým a snažil se stavbu povolit.

Jak přesně jste se ozvali? Sepsali jste petici nebo založili občanské sdružení?

Nejprve jsme to zkoušeli jako jednotlivci. Zúčastňovali jsme se různých místních šetření, psali připomínky k jednotlivým krokům stavebního řízení. Když jsme vi-

děli, že to nikam nevede a že naše komentáře nejsou nikde zohledněny, začala jsem se pít po tom, jak úřady přimět, aby nás brali na vědomí. Zjistila jsem, že v Maloměřicích občanské sdružení na ochranu přírody a životního prostředí již existuje. Vstoupila jsem do této organizace a až do dneška se snažím o to, aby se ta příšerná stavba nerealizovala. Nevadí mně, že kolem řeky jezdí lidi na kolech, ale myslím si, že by se to dalo řešit šetrnějším způsobem. Cyklotrasa je od roku 2005 vedená po ulici Franzově, a to bez vážnějších problémů a bez kolizí.

Co na to říkají cyklisté, nechtějí jezdit raději po břehu řeky?

Já jsem se s nimi do žádného sporu nedostala. Snažila jsem se lidi oslovovat, ale myslím si, že cyklistům je jedno, jestli jezdí kolem vody nebo po ulici Franzově. Většinou se dopravují odněkud někam, ať už kvůli rekreaci nebo ať už cestují domů nebo do jiných městských částí. Myslím si, že nemají moc čas vnímat okolí. Pokud na kole jedou rodiče s dětmi a chtějí jet pomalu, nevadí jim, pokud jedou kolem řeky po částečné nerovině. Po té ušlapané cestě se to také dá v pohodě zvládnout.

Ale když naprší, tak se kolem řeky jet nedá...

To je problém, který vznikl možná účelově. Když jsme v roce 2003 vyjádřili svůj nesouhlas s cyklostezkou, od té doby už nikdo cestu kolem Svitavy žádným způsobem neupravil. Takže řeka ji pěkně devastuje při zvýšené hladině na jaře a na podzim, někdy i v létě, když je velká průtrž mračen.

Člověku, který to místo třeba vidí na mapě nebo v projektové dokumentaci, se tam snadno udělá tužkou čára a řekne: „Tudy to povede.“ Jenže jiné to je, když tam žijete a znáte i historii území. Před povodní v roce 1997 byla cesta kolem řeky schůdná a nebyla tak blátivá, protože břehy byly zpevněné porostem. Rostly tam stromy. I když elektrárenská společnost občas vrby seřezala, protože nad cestou je vedení vysokého napětí, stromy rychle dorostly. Dokud byl břeh zpevněný porostem, voda tam vždy natekla a pak se zase vrátila zpátky do řeky.

Někdo však přišel s nápadem, že cestu zúhlední a opraví. Přijely malé buldozerky o šířce zhruba metr dvacet a vybagrovaly na břehu do hloubky zhruba čtyřiceti centimetrů korýtko, do kterého položili netkanou textilii a zasypali to štěrkem. Tím ale narušili kořenový systém stromů, které postupně začaly padat do vody. Když starší strom spadl do vody, vzal s sebou kus břehu. Cesta se tím zúžila, v některých místech je to už dnes opravdu špatné. V roce 1997 pak přišla velká voda, která odnesla pryč všechno, co tam bylo navezené, včetně textílie. Tím vzniklo korýtko, kde se teď voda drží a odkud už neodteče. Není to tím, že by to bylo vyšlapané. Z mého pohledu je to určitě nešetrným zásahem.

V původním plánu bylo, že nová cyklostezka by měla sloužit jako protipovodňová hrázka. Ale z bezpečnostního hlediska se nemůže zvednout o víc než

čtyřicet centimetrů nad řeku, protože tam je vedené elektrické napětí. Každý rok se navíc Svitava vylije, a kdyby se dostala přes plánovanou cyklostezku, natekla by nám do zahrádek a už by neodtekla zpátky. Velká louže by nám ničila zahrádky.

V některých místech se má dokonce část koryta zasypávat. To by možná až tak hrozné nebylo, ale oni to koryto chtějí také zpevnit. Takže by to pak vypadalo jako pod Maloměřickým mostem, kde je řeka vybetonovaná na obou březích. Potom už přicházíme o idylku a přírodní prostředí, které jsme tam chodili obdivovat, protože to vypadá jak stoka. Prostě z plánované cyklostezky nevidíme žádný užitek.

Takže vaším cílem je, aby v místě byl přírodní chodník jako předtím, s vrbami, které by zpevnilly břeh?

Ano. Také aby se cesta dosypala materiálem, který by voda neodnesla. Nevím, jestli je to technicky možné, ale doufám, že ano.

Jaký je aktuální vývoj kauzy?

Cyklostezka byla nazvána Valchařská–Olší a je rozdělená do dvou etap. První etapa, s kterou souhlasíme a která nám až tak nevadí, povede z ulice Dolnoplní a bude končit u Maloměřického jezu. Chtěli bychom, aby se odtud trasa odklonila na ulici Franzovu. Už jsme v této věci jednali s naší městskou částí. Náš návrh na změnu trasy už prošel místním zastupitelstvem a paní starostka nám k tomu poslala souhlasné stanovisko.

Jako zástupci veřejnosti jsme podali připomínky a námitku ke konceptu územního plánu města Brna, podpořené podpisy 599 občanů. Navrhli jsme změnu trasy druhé části cyklostezky. Chceme, aby kolem řeky zůstalo zachované přírodní prostředí, kterého si ceníme. Myslím si, že uprostřed města to do budoucna bude určitě přínosem. Ovšem z brněnského magistrátu se ozývají hlasy, že cyklostezka už je naplánovaná, má mezinárodní charakter a že tyto závazky se musí splnit. Já v tom nespátřuji žádnou logiku.

Kolik času vám bere občanská aktivita?

Někdy se jako občanské sdružení scházíme dvakrát v týdnu. Když je méně akcí, pak třeba jednou za měsíc. Já pracuji ve výboru sdružení, nezabýváme se ale pouze tímto problémem. Řekla bych, že občanské aktivitě věnuji hodinu až dvě týdně.

Co na to říká vaše rodina, že se takto angažujete?

Já mám koníčků víc, takže se to trochu ztratí. Mám tři dospělé děti, které tyto aktivity vítají a jsou rádi, že se o to starám. Není jim lhostejné, kde budou vyrůstat moje vnoučata, jejich děti.

ANGAŽUJETE SE? V BRNĚ? ANO?

Jaký máte vztah k Brnu?

Já jsem se v Brně narodila. Než jsem začala chodit do školy, vyrůstala jsem u babičky v Zábrdovicích. Potom jsem žila u rodičů ve Vranovicích na Břeclavsku. Následně jsem se přivdala do Brna, takže jsem se sem vrátila.

Jaké Brno byste přála svým dětem a vnoučatům?

Myslím si, že ve středu Brna se to teď spravilo. Třeba náměstí Svobody je opravené a vydlážděné, ale je to studené. Je to sice pro oko pěkné, ale mně tam chybí stromy a tráva. I když bydlím ve městě už dlouho, na tohle si špatně zvykám. Takže přála bych dětem, aby měly kam chodit za přírodou a nemusely přitom opouštět město Brno. Aby mohly zas ukazovat svým dětem, kde rostou vrby a kde rostou olše.

Tudy má vést vyasfaltovaná cyklostezka. Obyvatelé Maloměřic chtějí raději zachovat přírodnější ráz tohoto místa.

Karel Štěpaník:

Stojí za to se ozvat, když se člověku děje křivda

Věk: **69 let**

Zaměstnání: **Stavební inženýr – Důchodce**

Vzdělání: **Vysokoškolské, Fakulta inženýrského
stavitelství na Vysokém učení
technickém v Brně**

Bydliště: **Brno-Žabovřesky**

Rodinný stav: **Ženatý**

Počet dětí: **Dvě**

S ostříleným občanským aktivistou Karlem Štěpaníkem jsme se sešli v kavárně.

Již řadu let bojujete za protihluková opatření na nově budovaném úseku velkého městského okruhu v Žabovřeskách. Kolik času vám občanská aktivita bere? Čas investovat musíte. Bere to hodně času. Je to trošku nárazové, podle toho, jak probíhají fáze přípravy a výstavby. Jakmile stavební úřad vypíše některé řízení, je to běh sprintem, protože máte poměrně málo času. Tedy, úřady pracují tak, abyste se o řízení pokud možno nedozvěděli, přestože podle zákona mají povinnost vás vyzvat. Takže si to musíte obcházet a nic neprošvihnout. Když zahájení řízení náhodou zjistíte, máte čtrnáct dní na to, abyste k tomu dal svoje stanovisko.

Já jsem se vždycky snažil se s dokumentací pořádně seznámit, takže si myslím, že jsem ji uměl nejméně tak, jako úředníci, kteří o ní rozhodovali. Jsem povoláním stavební inženýr, dlouhou dobu jsem pracoval jako takzvaný investor. Dnes se tomu říká developer. To jsou lidé, kteří organizovali výstavbu, najímali si dodavatele, projektanty, dělali technický dozor a jednali s úřady. Takže mám profesní zkušenosti v této oblasti a doufal jsem, že technicky fundované návrhy, náměty a diskuse povedou k pozitivnímu výsledku spíše, než výkřiky a demonstrace. I když ani demonstraci jsme se nakonec nevyhnuli.

Kdy jste demonstrovali?

V roce 2006, když to vypadalo hodně špatně. Zablokovali jsme Hradeckou ulici v pátek ve čtyři hodiny odpoledne. To byla mediálně poměrně úspěšná akce.

Nejprve jsme na úřadě ohlásili shromáždění na silnici. Městská část kupodivu zahrála mrtvého brouka a nezakázala nám to. Starosta si nás sice pozval na

trochu nátlakové jednání, ale to jsme ustáli. Odbor dopravy po nás pak chtěl zajistit dopravní značení a uzavírku, ale zjistili jsme si, že to naše povinnost není.

Zavola jsem tedy šéfovi dopravní policie. To bylo také roztomilé. Říkám mu: „Víte, já jsem Štěpaník, já jsem ten...“ A on na to: „Já vím!“ Takže jsme se domluvili. Já jsem říkal: „Musím se s vámi domluvit, jak budete organizovat uzavírku komunikace a jak nás budete chránit před rozzuřenými řidiči?“ A on říkal: „Pane Štěpaníku, všechno proběhne k vaší naprosté spokojenosti.“ A taky jo.

Lidé se dost báli, ale nakonec se nám podařilo dát dohromady hlouček o něco více než padesáti obyvatel. Vzali jsme si píšťalky, transparenty a šli jsme na místo. Novinářů tam bylo také asi padesát. Všichni říkali: „Vy to nespustíte.“ A já na to: „To se budete divit. Podívejte se na policisty. Až hvízdnu, vše zastaví.“ S velitelem zásahu jsem byl domluvený. Udeřila čtvrtá hodina a já jsem na něj kývl. Policisté vstoupili do vozovky a zastavili provoz, auta jezdila jinudy. My jsme se vykulili na silnici. Mluvili jsme, pískali, novináři točili. Od té doby jsem měl mezi novinářskými kruhy poměrně dobrou pověst, protože měli sólokapra, to tehdy v Brně nebylo.

Nicméně přesto, že demonstrace měla publicitu, na tehdejšího ministra dopravy Šimonovského to žádný velký dojem neudělalo a opět nám napsal, že stavební povolení je v pořádku. Až stavba skončí, investor to určitě napraví, pokud bude problém s hlukem. Bohužel tento ministr už ve své funkci není a jeho sliby jsou nám dnes k ničemu. Stejně jako řada dalších. Ministerským slibům proto moc nevěříme.

Kdy jste se vlastně začal problematikou velkého městského okruhu v Žabovřeskách zabývat?

Věnuji se tomu již od devadesátých let. Hned po revoluci jsem byl členem zastupitelstva v Žabovřeskách. Dělalí jsme tehdy nový regulační plán Žabovřesk a při té příležitosti jsme se zabývali i velkým městským okruhem. Mně se tam podařilo prosadit protihlukové zastřešení velkého městského okruhu v místě, kde jsou vysoké dvanáctipodlažní domy na Voroněžské ulici. To byl poměrně významný úspěch.

V roce 1999 se pak rozhodlo, že se bude pokračovat ve stavbě. Byl jsem shodou okolností opět členem zastupitelstva, i když už v opozici. Obrátili se na mě lidé, kteří u plánované stavby bydleli. Autoři projektu tehdy na velkém setkání v Rubínu představili veřejnosti, co se v místě bude dít. Lidé z toho byli velice rozezlení. Mně na tom zarazilo, že o zakrytí silnice nikde v projektu nebylo ani půl slova, přestože to byla součást schváleného regulačního plánu. Takže jsme se do toho spolu se sousedy vložili.

Sepsali jsme petici, ve které jsme žádali, aby odhlučnění prostoru bylo výraznější. Podařilo se nám během jednoho měsíce získat asi tisíc podpisů, na EIA přitom podle tehdejších předpisů bylo potřeba jen pět set. To byl poměrně

velký úspěch. Petici jsme poslali primátorovi a domnívali jsme se, že tím jsme udělali dost pro své bezpečí. A připravili jsme se, že sliby, kterých se nám od primátora dostalo, budeme sledovat v územním řízení a v EIA.

Byl jsem naprosto nezkušený v této věci, ale tím, že jsme se účastnili EIA, jsem se dostal do kontaktu s ostřílenými občanskými aktivisty ze známých organizací jako Nesehnutí, Český a moravský dopravní klub a STUŽ. Příkladně jsem se na jejich zkušenostech. Nejvíc mi pomohl Ekologický právní servis. To byli mladí právníci, kteří do věci šli s nadšením, i když moc úspěchů jsme zpočátku neměli. Narazili jsme na bariéru, ODS tehdy měla Brno pevně v ruce a byla rozhodnuta, že ani o píd' neustoupí.

Založili jste potom i občanské sdružení?

Ano. Kromě petice jsme urychleně založili občanské sdružení, které se potom účastnilo posuzování EIA. Myslím si, že to byl dobrý tah. Měli jsme štěstí, že EIA probíhala podle tehdy ještě poměrně dobrých předpisů. Jako občanské sdružení jsme pak měli možnost vstupovat i do územního a stavebního řízení a nakonec jít k soudu.

Kolik vás je aktivních lidí v občanském sdružení?

Na začátku nás bylo kolem dvaceti. Chtěl jsem, aby tam byl zástupce z každého domu na frontové linii. Nechtěli jsme ale zas příliš mnoho lidí, protože to se administrativně těžko zvládá. Neměl jsem jiné kontakty, takže pozvánky se vylepovaly na dveře. Postupem času, jak přibývalo neúspěchů, a ubíhal čas, mnoho lidí ochladlo, někteří se dokonce úprkem stěhovali pryč. Dnes už je to bohužel slabší, aktivních je nás kolem pěti. Už proti nám proběhla i silná dehonestáčnická mediální kampaň. Hodně lidí je znechucených.

Demonstranti ze Žabovřesk zastavili provoz v Hradecké

Jan Chmelíček

ve v Hradecké ulici v hradecké sílnice 1160, zastávkou odpovídá na čtyřicet otázek starý občanský sdružení Žabovřesk, kteří požadují stavění opravy svých bytů, které by zajistily udržování jejich bytů před stavěním a pracem a doživotní ulici na plánovanou tunelů Dobrovského v bezní blízkosti jejich bydlení. uřadí, že referenda, která je stavění povolení, přijde je, aby viděla na vlastní čem v Praze na ministerstvu mají" řekl novinářům před zač. demonstrace předloží občanského sdružení Karel Ště. Nedočkali se. Záměrem politiků dleprava od Svítat do města, ale také na Bratislavu a potratu ulici, snaží se i lidé s řehabítkami a přísl.

kami připomenout. Je své požadky již sdělili na konci března dopisem ministru dopravy Mílanu Štírnovskému, ale nedočkali se zatím odpovědi.

"Játemovali jsme ho, že Realizaci sílnice a dálnice začalo nabízet výměnu oken za jiné, ale ne za protihlukové, a dále jen ochrana. Dva řady, z nichž obě jsou obráceny k budování dopravní stavě, jsou posouzeny odlišně. Jedna má okna dostává, druhá ne. Tak jsou občanské navíc proti sobě nestránkami," řekl Karel Štěpánek, ale vysvětlil přesvědčení, že k ministru jejich dopis dostal nepovinně. "Ať se přechází, určitě už uzná, že si nestěžujeme zbytečně, a jediná náprava," vysvětlil přesvědčení předloží občanského sdružení.

Byli tu i starosta

Povoleno shromáždění navštívil i starosta Žabovřesk Aleš Krupá (ODS), který sáhl peníze a omezení neopomněl v duchu lesa o sou-

sedové kore označit shromáždění současně za podporu systavy rychlostní komunikace R 43 středem Bystrce, která má Žabovřeským je jich peklo zmítnit. "Víc než pět let trpělivě odložíme o realizaci obhádného projektu křižovatek, umístěných do našeho sídliště, více než pět let si investor odmlá sešlost s námi k jednání stolu a společně hledat způsok, jak umožnit dopravu a ochránit naše domovy. Ignorují nás," ozývalo se z megalofonu. Pořádatek na protihluková okna odápné investor odmítní, s odkazem na nedostatky peněz.

"Když jsme se sem nastěhovali, byla na tomto místě plněná polok. Bylo nám líbno, že budeme bydlet v hlukem a čerstvém sídlišti. To vydrželo dva roky. Pak se tu objevily další věci: privatizace a nejbližší sílím v tomto sídlišti je osm metrů od hranic svobody," postičoval si jeden z obyvatel Látkové Komoty a sádků boarivě polok.

Demonstrace občanů Žabovřesk zablokovala na 40 minut provoz v Hradecké ulici.

(tlačová)

Obyvatelé Žabovřesk zablokovali v roce 2006 Hradeckou ulici, aby protestovali proti tomu, že v plánovaném úseku velkého městského okruhu v Brně chybí protihluková opatření. (sken z deníku Právo)

Ještě jeden moment ovlivnil aktivitu obyvatel. Investor, to je Ředitelství silnic a dálnic, spolu s projektantem vsadili na to, že nebudou dělat žádná opatření na stavební části, ale jenom lidem vyměnili okna za protihluková. To ovšem má jedno malé čertovo kopytko. V parném létě si nemůžete nechat zavřená okna, když se chcete vyspat, a když si je otevřete, stejně vás hluk probudí. Nicméně byl to ústupek ze strany projektanta a investora a mnoha lidem to stačí. Takže pro ně ochrana celého prostředí, ve kterém žijí, přestala být tak akutní.

Už tam je také určitá netrpělivost, že se stavba vleče, už-už aby to bylo hotové. Mně to kolikrát připomíná, jak někteří lidé v extrémních podmínkách, třeba v koncentračních táborech, jakmile se dostanou do stresu a ztratí naději na rychlou nápravu, raději dobrovolně akceptují vlastní smrt, protože si myslí, že je to lepší, než aby ještě nějakou dobu trpěli.

Takže je to dnes trochu složitě s podporou veřejnosti, která určitě není tak masová jako na začátku.

Slavili jste v průběhu doby i úspěchy?

Podle závěrů procesu EIA měla opatření proti hluku být výrazně lepší, než jsou dnes. Ještě do územního řízení to proběhlo dobře. Zkrachovalo to až na ministerstvu životního prostředí při schvalování projektové dokumentace. Tehdy zcela selhal pan doktor Rokos, vedoucí brněnského pracoviště ministerstva a člen Strany zelených. Obrátili jsme se na něj a on nejprve vydal záporné stanovisko ke stavebnímu řízení. Ale stačil tříhodinový rozhovor s investorem a on řekl: „My víme, že v projektu protihluková opatření chybí, ale netrváme na nich.“ To byl bod zvratu.

My jsme závěry EIA chápali jako svým způsobem dohodu. Zpracovatel posudku naše požadavky konzultoval s investorem a nedal do nich nic, s čím by investor nesouhlasil. Já jsem chápal, že nad rámec této dohody už po nich nemůžu nic chtít, ale naopak oni by to měli plnit. A to neproběhlo. Neustále se hledaly nějaké výmluvy, jak nás ošidit nebo opít rohlíkem.

Nakonec jsme ale dosáhli poměrně značného faktického úspěchu. Když už nedošlo ke kompletnímu zastřešení celého úseku velkého městského okruhu, zastropili aspoň krajní pruhy z obou stran. Takže dnes jsou tam aspoň nějaké protihlukové stěny a okna, se kterými se ve stadiu projektové dokumentace už ani nepočítalo.

Co byste poradil lidem, kteří by chtěli být také tak aktivní? Co se vám třeba hodně osvědčilo?

Především je potřeba nebýt sám, mít kolem sebe aspoň minimální kolektiv lidí. Důležité je držet pospolu a občas se poradit nejen v rámci skupiny, ale zkusit se napojit i na profesionály. Mně se velmi osvědčil Ekologický právní servis, a to zejména ve stadiu, kdy věc ze stadia vyjednávání o stavebním povolení přešla do stadia soudních sporů. S tím bych si sám určitě neporadil, na právníka člo-

věk většinou nemá peníze a ani občanské sdružení se na něj moc nesloží. Kromě toho u profesionálních aktivistů člověk získá kontakt s lidmi, kteří mají, jak se říká, stejnou krevní skupinu, mají pro vaše těžkosti pochopení. Když vidíte, že i oni pracně s úředním šimlem zápasí a občas i uspějí, je to velké povzbuzení.

Pak je potřeba připravit se na to, že občanská aktivita stojí obrovskou spoustu času, úsilí. A nesmíte očekávat žádné velké výsledky. Musíte být skromní a říkat si: „Aspoň o milimetr je to třeba lepší, než kdybych se neozval.“ Já jsem celý aktivní život prožil v předchozím režimu a mám trochu neuspokojivý pocit, že jsme se tehdy neozývali, když se nám děla křivda. A to možná byla chyba. Tak si říkám: „Dnes tu možnost máš, celkem nic moc ti nehrozí než, že tě budou mít někteří lidé neradi, a to stojí za to, abys měl pocit, žeš dostal své povinnosti.“

Při občanské aktivitě také musíte mít hodně, hodně vytrvalosti. Stojí to i peníze. Soudy se trochu brání tomu, aby u nich kdekdo podával nesmyslné žaloby, takže musíte svůj názor garantovat tím, že do sporu vložíte určité investice. Ty se vám vrátí, pokud uspějete. Na druhé straně mě třeba potěšilo, že v soudním sporu o stavební povolení jsme jako naprostí amatéři uspěli, přestože Ředitelství silnic a dálnic proti nám postavilo komerčního právníka. A to není žádná maličkost.

Obecně pozitiva občanské aktivity jsou, že se ledacos dozvíte a naučíte, setkáte se se zajímavými lidmi, a při té příležitosti možná ještě dosáhnete cíle, který byl na začátku vašeho úsilí.

podářilo docílit toho, že investor zastřešuje aspoň oba krajní pruhy velkého městského okruhu u Voroněžské ulice v Brně. Sníží se tak hluková zátěž okolí.

Michal Závodský:

Snažíme se být seriózním partnerem

Věk: **31 let**

Zaměstnání: **Advokát**

Vzdělání: **Vysokoškolské,
Právnická fakulta Masarykovy univerzity**

Bydliště: **Brno-Masarykova čtvrt'**

Rodinný stav: **Svobodný**

Počet dětí: **Žádné**

S Michalem Závodským jsme se sešli u něj doma v Masarykově čtvrti. Tento usměvavý a milý muž se zasazuje o ochranu tamější přírody, architektury a pohody bydlení.

Vaše Občanské sdružení Masarykova čtvrt' funguje již řadu let. Co byste poradil lidem, kteří by chtěli být také tak aktivní jako vy?

Primárně by se měli obklopit dobrými spolupracovníky – člověk občas potřebuje podpořit. Někdy říkám, že občanská aktivita je dobrá činnost pro maminky na mateřské a pro seniory, protože jsou flexibilnější, mohou si udělat čas a jsou často příkladně asertivní. Jak úředník, tak i já máme pevnou pracovní dobu. Takže si na schůzku s ním musím brát dovolenou nebo potom nahradit večer, co přes den zameškám v práci.

I když jinak se bráním válečné terminologii, je dobré mít „diverzifikované vojsko,“ to znamená kolegy z různých oborů. Nikdo není do všeho zasvěcený a nezná všechno. Já jsem týmový hráč, protože mám rád, že každý přinese něco svého, svůj pohled. Buť já třeba vytvořím základní syžet nějakého stanoviska, každý potom řekne: „To ti tam chybí“ nebo: „Tohle udělejme jinak“. A pak jsou samozřejmě zapotřebí lidé na organizaci různých akcí.

Jinak práce ve sdružení je žrout času, nemůžete se věnovat mnoha jiným záležitostem. Je to na úkor našich rodin a volna. Něco je také nákladnější. Musíte třeba zajistit odměny pro děti v soutěži, disponovat barevnými kopírkami nebo tiskárnou. V souvislosti s projednáváním tří variant konceptu brněnského územního plánu jsme zase nechávali tisknout a distribuovat tři tisíce blanketů zmocnění zástupce veřejnosti. To jsou náklady, které člověk většinou nese ze svého. Občanské sdružení Masarykova čtvrt' nemá žádné členské příspěvky či sponzorské dary, zřídka se podaří získat menší účelový grant.

Čeho by se naopak lidé, kteří se chtějí občansky angažovat, měli vyvarovat? Takových akcí, pro které by vás případně až příliš lehce nechali „oštemplovat“ za „aktivisty,“ bojovníky proti všemu a všem. Vím, že to někdy jinak nejde. Občas je situace natolik zoufalá, že člověk podniká zoufalé kroky. Ale při komunikaci s politiky nebývá nic horšího, než když spadnete do kategorie chronických a bezdůvodných stěžovatelů – to jste pak pro ně lehké „sousto.“ Tomu se bráníme tím, že se snažíme být věcní a mít vždy dostatečnou argumentaci.

Případně je dobré dávat si pozor na kontakty s tiskem, ale ani tomu se nedá úplně ubránit. My jsme se třeba zasazovali za to, aby jedna zelená plocha u Wilsonova lesa nebyla zastavěna dvěma vilami. Lidé už jsou na louku zvyklí, je to pěkný veřejný prostor. Na předemtné zastupitelstvo přišli i lidé, kteří bydlí nedaleko a nejsou členy našeho sdružení. Vystupovali sami za sebe a svůj názor vyjadřovali hodně halasně. Tak, že i když to nebylo úplně nezbytné, starosta přizval motorizovanou hlídku městské policie. A další den vyšel v novinách článek v tom smyslu, že členové Občanského sdružení Masarykova čtvrt se neumějí chovat a něco rozvášněně vykřikují.

Jakým způsobem vaše sdružení pracuje?

Sdružení má asi stovku členů. Jsou to zejména lidé z Masarykovy čtvrti, protože se orientujeme výhradně na toto území. Na druhou stranu máme širší škálu témat, sahající od ochrany přírody až po ochranu architektury a pohody bydlení. Sdružení je vedeno pětičlenným výkonným výborem. To je nejaktivnější, víceméně stabilní jádro, volené valnou hromadou.

Budu se opakovat – sdružení vám vezme hodně času a ne každý je schopen obětovat ho tolik. Například maminka od tří dětí nemůže participovat na veškerém dění. Přešli jsme na model, že každý sleduje oblast, která ho zajímá. Třeba kolegyně je lesňačka, má tak na starosti primárně Wilsonův les, a my ostatní, kteří nerozlišíme jednoho brouka od druhého, jí tohle téma necháváme. Ale zase se různě nahrazujeme. Celkový obecný „zastřešující“ přehled se snažím mít já.

Vy jste přímo předseda sdružení?

Ano. Do své funkce jsem přišel trochu z nutnosti. Moje předchůdkyně Jasna Flamiková, která je nadále členkou sdružení, se vydala na lokální politickou kariéru. Je zastupitelkou městské části za Stranu zelených. Rozhodla se, že svoje funkce nebude křížit, aby nebyla napadnutelná, že sedí na několika židlích. Na pozici předsedy se nikdo moc nedere, protože je s ní spojeno hodně nejrůznější agendy. Ten čas v rozhovoru zmiňuji opětovně a v mnoha podobách, ale ve výsledku to o ničem jiném není, než že si člověk řekne: „Teď se nepodívám na jeden film a místo toho sepíšu nějaké připomínky k tomuto nebo třeba s něčím pomohu sousedům.“

Kolik hodin týdně vám práce ve sdružení zabere?

Tipoval bych pět, šest hodin. Záleží na tom, jak moc to chcete brát zodpovědně. A je to i hodně nárazové – někdy mi občanská aktivita zabere celý víkend. Když se mám vyjádřit k určitému záměru, sedím nad ležstý a čtu to pořád dokolečka, abych se nedopustil chyby. Všechno, co řeknete, může být použito proti vám, a zejména u občanských sdružení to platí dvojnásobně. Sepsání stanoviska může trvat tři, čtyři hodiny. Pak je ještě pošlete kolegům ze sdružení, a od nich zas něco přijde zpět. Nárazově to může být třeba i deset, patnáct hodin za víkend.

Snažíte se jako sdružení oslovit i politiky?

Samozřejmě. Největším partnerem je pro nás městská část Brno-střed. Tam je politická reprezentace nyní víceméně stabilně tvořená koalici ODS a ČSSD, s převahou ODS. Spolupráce by jistě mohla být lepší. Tu a tam je cítit, že politik má dojem, že byl zvolen a má tedy čtyři roky právo rozhodovat v podstatě o všem a bez zohlednění jiných názorů.

Když je nám nějaký projekt předložen nebo se k němu domůžeme, bývá už někdy takzvaně „zamašličkováno.“ Prohlásí: „S tímhle jdeme za tři týdny na stavební úřad podávat žádost.“ A když my reagujeme: „Byli bychom rádi, kdyby silnice byla vedena o deset metrů dál od bytových domů,“ již je to problém, protože to znamená všechno přeprojektovat. Někdy to může být jakási Potěmkinova vesnice. Řekne se, že to s námi konzultovali, ale je to v době, kdy už se k tomu efektivně vyjádřit nemůžeme.

Existujeme deset let a politici by tudíž mohli vědět, že jsme relativně stabilní prvek. Když se něco děje nebo plánuje v Masarykově čtvrti, bylo by slušné a pro všechny prospěšné, kdyby nás pozvali a zeptali se, co si o tom myslíme. Je zbytečné, aby se místní ex post proti něčemu stavěli, když se leccaké nedorozumění nebo odlišné názory mohou vyjasnit hned na začátku. Nechceme být bráni jako bojovníci proti radnici. Snažíme se být seriózním partnerem, který vede argumentaci věcnou a podloženou zkušenostmi. Kolegové ze sdružení žijí v Masarykově čtvrti desítky let. Moje rodina v tomto domě bydlí od počátku 50. let. Přece jen už máme osobní prožitek místa a vztah k němu.

A jak spolupracujete s úředníky? Vycházejí vám vstříc?

Pro úředníky jsme asi klasickým klackem pod nohama. Nechci nikomu křivdit, ale obecně panuje mínění, že úředník je rád, když si svou práci rychle vyřídí a nemá žádný problém. A najednou přijde někdo, kdo mu dá dvoustránkové vyjádření s deseti body a on je musí nějak zapracovávat. Ale zase na druhou stranu: časem se už trochu naučili nás chápat jakožto normálního partnera, který nemá zájem komplikovat jim práci, jenom vytrvale říká na férovku: „Pojďte nás vzít také do hry, bude to prospěšné pro všechny.“

Celkem dobře se spolupracuje s Veřejnou zelení města Brna nebo odborem životního prostředí na Úřadě městské části Brno-střed, se kterými jsme už našli společný modus vivendi. My víme, co se tam chystá, dostáváme od nich podklady, a zároveň oni se snaží nás respektovat a případné odchylky nám zdůvodnit.

Největší třecí plochu zatím bohužel představuje stavební úřad. Ne že by byl problém s jeho úředníky spolupracovat nebo že by neposkytovali informace, ale dosud se nám nepodařilo je přesvědčit, že Masarykova čtvrt má nezaměnitelného génia loci: je i citována v bezpočtu literatury o architektuře, jsou tady desítky vil coby etalonů brněnské prvorepublikové funkcionalistické avantgardy. A oni tam klidně povolí naddimenzovanou moderní stavbu. Masarykova čtvrt je svým způsobem nejprestižnější část Brna. Každý developer, který se sem pustí, si chce vydělat. On vidí jen ten byt, který se bude prodávat od šesti milionů nahoru, a tak chce buď zakoupenou stavbu zbourat a místo ní postavit něco nového a objemnějšího, anebo na každé straně přistavět ještě jednu místnost a vyhnat to alespoň o dvě patra nahoru.

Z jakých důvodů jste se vlastně původně rozhodli založit občanské sdružení? Pomyslným startérem byl záměr stavby kryté haly na Kraví hoře. Tenkrát se k nám dostaly plány, jak by měla vypadat. Na základě toho pár osob dalo dohromady sérii přednášek o historii a architektuře Masarykovy čtvrti, kde se sešlo zdravé jádro zde bydlících lidí se zájmem o čtvrt. Ti se nakonec rozhodli založit občanské sdružení a jako první vytvořili připomínky právě k záměru kryté haly. Tento rok zatím potichu oslavujeme deset let od založení sdružení.

Co se vám za těch deset let nejvíce podařilo?

Největší úspěch, i když asi ne z pohledu fanoušků sjezdového lyžování, byl, že jsme docílili zalesnění bývalého sjezdového svahu ve Wilsonově lese. To znamenalo několikaletou občanskou aktivitu. Svým způsobem za úspěch se dá považovat také to, že jsme pozastavili realizaci kontroverzního projektu Wilson. Šlo o šestipodlažní bytový dům s komerčně-developerským využitím, který ve veřejné části co do své skladby není až tak špatný, ale problémem je, že to bylo na městských pozemcích, za nevýhodných podmínek pro Brno a celkově nepřiměřeně veliké. Proti sjezdovce ve Wilsonově lese i proti domu Wilson jsme pod petice sesbírali několik tisíc podpisů. Pozitivem bylo, že se podařilo lidi zmobilizovat a trošku vytrhnout z letargie.

Co se vám naopak nepodařilo?

Neúspěchem jsou maximálně jednotlivé developerské záměry, které tu a tam projdou přes stavební úřad. Jako sdružení nemáme žádné zvláštní oprávnění do toho vstupovat. A náš stavební úřad se bohužel řídí heslem: jmenujeme se

stavební úřad proto, aby se stavělo, a ne naopak. Takže když v relativně kompaktní zástavbě najednou vyraší moderní stavba o patro, o dvě vyšší a s prvky, které nezohledňují okolí a ničí historický ráz či kolorit čtvrti, dá se říci, že to jsou malé prohrané bitvy.

Co vám vaše občanská aktivita dává?

Na našich webových stránkách najdete krásný citát od Karla Čapka, že každý má několik stupňů svého já. Nejen psychologické, ale i lokální: svého domu, své čtvrti, svého města, až třeba Moravy. Svoji občanskou aktivitou mohou uspokojovat ono „já“ své ulice, své čtvrti. Rád sděluji, jak by mohlo vypadat, aby to vyhovovalo místním. Je to dáno povahou člověka. Někomu je to jedno, rád se zavře ve svém baráku, spustí žaluzie, zaklapne se za ním elektricky ovládaná brána. Nás však zajímá, jak vypadá také okolí, ve kterém navíc žijeme od narození. A neděláme to jen pro nás samotné, ale i kvůli dětem. Já je sice ještě nemám, ale kolegové ano, a proto si přejeme, aby měly kde pěkně vyrůstat a nepamatovaly si z dětství pouze beton, ale i přírodu a klid Masarykovy čtvrti.

Výkonný výbor Občanského sdružení Masarykova čtvrť spolu se zástupci Občanského sdružení Wilsonův les se radí nad návrhy začlenění bývalé sjezdovky do okolního Wilsonova lesa.

Karla Hofmannová:

Chci mít kolem sebe hezké prostředí

Věk: **62 let**

Zaměstnání: **Důchodkyně**

Vzdělání: **Vysokoškolské, obor kulturologie na
Filozofické fakultě Karlovy univerzity**

Bydliště: **Brno-Lesná**

Rodinný stav: **Vdaná**

Počet dětí: **Dvě**

S usměvavou Karlou Hofmannovou jsem se sešla po tiskové konferenci brněnského magistrátu, které se účastnila jako nezávislá novinářka. Ve svém volném čase tato vitální dáma bojuje proti další vysoké zástavbě na Lesné.

Co vás přivedlo k občanské aktivitě?

Od útlého mládí bydlím na Lesné, z toho posledních více než deset let na Majdalenkách. Počítali jsme s tím, že se na Majdalenkách začnou stavět ještě Nové Majdalenky. Ale ne, že z toho bude betonová džungle. Navíc se aktivity investora v jednu chvíli dramaticky změnily, že to vedlo k celé naší občanské aktivitě. Takže jsme se zaktivizovali z naštvanosti lidí, kteří přišli na nepravost.

A to byla plánovaná výstavba dalšího šestnáctipatrového domu...

Ano. V Nových Majdalenkách se vůbec nemyslelo na to, že lidi budou potřebovat chodníky nebo zeleň, že budou potřebovat chodit nakupovat nebo dávat děti do školek. Parkování je záležitost sama pro sebe, pro auta se téměř ani nedá přejít silnice. A když jsme se úplně náhodou dozvěděli z papíru, který byl pověšen na plotě, že původně plánovaný a avizovaný čtyřpodlažní dům s obchody a se službami se má změnit na šestnáctipodlažní bytový, přivedlo to některé lidi do varu.

Takže jste založili občanské sdružení a vstoupili do správního řízení?

Jakmile jsme se dozvěděli, že běží lhůta ke změně územního rozhodnutí, založili jsme občanské sdružení Majdalenky. Požadovali jsme, abychom byli účastníky řízení. Bohužel se tak nestalo. Byli jsme odkázáni na to, že už je pozdě, že jsme se měli přihlásit v době, kdy se začaly stavět celé Nové Majdalenky.

Co jste tedy udělali dále?

Sepsali jsme petici, která měla přes sedm set dvacet podpisů. A když jsme s touto peticí přišli na jednání zastupitelstva, k mému údivu se k nám přidal ještě zástupce společenství vlastníků Orion. To jsou tři vysoké patnáctipatrové domy, které vyrostly na Nových Majdalenkách, přestože soudně bylo konstatováno, že jejich výstavba nebyla v pořádku a přestože taktéž odbor územního plánování magistrátu měl výhrady, že je to už neúměrná zátěž území. Je nám jasné, že obyvatelé tohoto domu nemohou za stavitele. K naší petici se přidali s dalšími asi třemi sty hlasy. Takže celkem tisíc občanů bylo proti záměru postavit na Lesné další, šestnáctipatrový mrakodrap.

Jak na petici zareagovalo zastupitelstvo?

Vyšlo najevo, že zastupitelstvo asi před rokem souhlasilo se změnou podlažnosti s tím, že byli informováni, že ten domeček bude jenom asi o tři patra vyšší. Čtyři plus tři je sedm, nevím o tom, že by čtyři plus tři bylo šestnáct. Takže zastupitelé pochopili, že byli podvedeni, že dali souhlas k něčemu, co nebyla pravda.

Podvedeni od vlastní radnice, od stavebního úřadu?

Od koho to vzešlo, to nevím. Zastupitele informoval tehdejší starosta Leo Venclík, ale netuším, od koho měl informace on. Je to i v zápise ze zastupitelstva, že půjde o zvýšení o tři patra. A na základě toho tenkrát zastupitelstvo souhlasilo. Když se dozvěděli z naší petice, že šlo o podvod, revokovali své tehdejší usnesení a odhlasovali, že požadují vrátit index podlažnosti zpátky. Odbor územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna, který o tom rozhoduje, ale odpověděl, že to už vzít zpět nejde, byť se objevily nové skutečnosti.

Máte jako občanské sdružení spřízněného politika nebo stranu?

Od začátku jsme se snažili s politiky komunikovat, každý dle svých skromných možností. Měli jsme štěstí, protože bylo před volbami, a téma se stalo jedním z momentů politického boje. Třeba brněnský primátor Roman Onderka se netají tím, že bydlel na Lesné, takže ví, oč jde. Také jeho bývalý náměstek Martin Ander se v této věci dost angažoval, už tím, že byla zadána aktualizace územní studie Lesná, do které byly zahrnuty i Majdalenky. Snažili jsme se zatahovat do hry i senátory a poslance. Na začátku nám snad politici pomohli. Po komunálních volbách na radnici Brno-sever vznikla koalice, jejíž strany měly a mají ve svých prioritách zachovat Lesnou jakožto místo pro pohodu bydlení. Takže samozřejmě apelujeme na současné vedení městské části. Nemohu v této chvíli říct, jestli nám pomáhá nebo ne, protože záležitost stále běží a zatím se to od voleb nemohlo nijak projevit.

Jak vycházíte s úředníky na radnici? Spolupracují s vámi, třeba když od nich požadujete nějakou informaci?

Úředníci se samozřejmě musí chovat podle pravidel, která jim předepisuje správní řád a také kodex chování úředníka. Když přijde účastník řízení, tak mu vyhoví, udělají kopie nebo ho nechají někde nahlédnout. Nás jako občanské sdružení ale odkázali s tím, že nemáme právo dostávat některé informace, i když vím, že zákon 106/1999 o svobodném přístupu k informacím říká něco jiného. Úředníci ale vystupují vstřícně a přátelsky, jak to mají v pracovní náplni. Prostě se chovají profesionálně.

Co konkrétně vy máte na starost v občanském sdružení?

Já jsem předsedkyně. Dostala jsem se k tomu, protože znám lidi a prostředí radnice díky svým předchozím zaměstnáním. A především proto, že mám přes den možnost vyřizovat věci, na což normální pracující člověk nemá čas.

A kde jste dříve pracovala?

Byla jsem vedoucí odboru na radnici Brno-sever a předtím vedoucí odboru na Magistrátu města Brna. A hlavně jsem důchodkyně, která ještě není sužována svými chorobami a svými vnoučaty, které zatím nemám. Takže jsem časově i funkčně vybavena k tomu, abych mohla dělat předsedkyni občanského sdružení. V našem sdružení jsou především mladí lidé z Majdalenek, kteří třeba mají hypotéku a dělají od rána do večera a ještě po nocích. Prostě mají svých starostí dost. Pak jsou to mladé maminky, které kojí a přebalují. Takže já jim řeknu: „Pojď, půjdeme jednat o mateřské školce.“ A maminka odpoví, že Markétka má zoubek nebo teplotku, že to nejde. Což já chápu a akceptuji. Víceméně proto jsem na to kývla. Věděla jsem, že to tak chodí. Musí být jeden člověk, který všechno koordinuje. Ostatní pak něco podepíše nebo odhlasují, odsouhlasí, že to tak chtějí.

A kolik je aktivnějších lidí ve sdružení?

Je nás asi deset, kteří se na všem domlouváme. Ten či onen zahlásí: „Mám takový nápad.“ nebo: „Mám takového spojence.“ Ale je to samozřejmě především mailová záležitost. Když je potřeba něco zařídit, jdu já ještě s jednou paní, taktéž důchodkyní. My se můžeme objednat třeba v deset dopoledne, s čímž má pracující člověk problém.

Jakým způsobem komunikujete s dalšími lidmi ve sdružení?

Aktivnějším lidem občas i telefonuji. Další dostávají informace mailem. Nemám ale e-maily na všech sedm set lidí, kteří podepsali petici. Šlo třeba hodně i o starší lidi, kteří nemají internet. Máme i webové stránky, na které vím, že lidé chodí. A když je potřeba nárazová akce, vybudí se nás několik aktivních,

vyrobíme letáčky a rozvěsíme je na nástěnky a na dveře jednotlivých domů. Vylepíme je i po rozích a po zastávkách, kam se dá. Je to taková trošku podvratná činnost. Člověk si připadá jako partyzán z doby okupace. S tím rozdílem, že teď vám může jenom někdo vynadat, že jste mu polepil zed', a leták vám strhne.

Vy jste podávali i námitku zástupce veřejnosti proti konceptu nového územního plánu?

Ano. Bylo to hektické. Sice jsem to měla v plánu, ale pak jsem neměla text a chtěla jsem, aby to mělo určité právní náležitosti. Přišlo do toho totiž zpracovávání odvolání proti územnímu rozhodnutí, takže jsem nemohla chtít po právníkovi, aby současně dělal i toto. Nicméně sám právník, když mi předával text odvolání, nabídl, že by zpracoval i námitku zástupce veřejnosti, když už v té problematice je. Na sehnání dvě stě podpisů jsem pak měla dva dny.

A jak jste to zvládli?

S vyceněnými zuby. Ve dvou lidech jsme obíhali domy. Kolega ze sdružení, který bydlí v Nových Majdalenkách, tam sehnal asi šedesát-sedmdesát podpisů a zbytek jsem dala dohromady já. Chodila jsem od dveří ke dveřím. Očekávala jsem odmítnutí, ale setkala jsem se překvapivě s vřelým přijetím, řekněme v devadesáti osmi procentech. Musím přiznat, že mně nahrála Česká televize. Zjistili, že stavební úřad vydal kladné rozhodnutí a my jsme se odvolali. Ve středu ráno si přijeli se mnou natočit šot přímo na místě. Ještě ten večer ho v šest hodin pouštěli v Jihomoravském večerníku a já jsem zrovna zvonila po lidech. Takže Hofmannová v obýváku, Hofmannová za dveřmi. Říkali: „Jé, ano, vy jste teď v televizi, pojdte, já vám to podepíši. To je hrozné, co se tady děje, máte pravdu.“ Já jsem jen koukala.

Co vám vaše občanská aktivita dává a co vám naopak bere?

Ovlivňuje to čas a energii. Ale já jsem člověk, který je zvyklý pracovat s lidmi a ovlivňovat dění kolem sebe, takže to беру jako logickou součást života. Díky tomu jsem i uspěla ve volbách a jsem zastupitelkou městské části. Jako nezávislá na kandidátce Strany zelených, takže to nemá takovou váhu jako jiné strany, protože jsme v zastupitelstvu jen dva. Lidé mě zřejmě volili, protože ví, že mi o něco jde. Ale není to tak, že by mi práce zastupitelky přinesla peníze, měsíční paušál je tak sotva na telefon. Ale je to příležitost mít možnost bližšího přístupu k informacím.

Rodinu moje občanská aktivita moc nezasahuje. Děti mám velké a vnoučata zatím nemám, jen se starám o starou maminku. Manžel má pochopení, občas mi pomůže.

Co byste poradila lidem, kteří chtějí být také tak aktivní občané?

Já myslím, že je to o tom, jestli člověk má ve své psychické výbavě zájem o to, co se děje kolem něho a jestli to chce ovlivňovat a má na to dostatek sil. Já když vidím někde poházené papíry nebo nepořádek, mám snahu to uklidit. Když vidím, že někde něco chybí, nebo se děje někomu křivda, mám pocit, že musím přispět k tomu, aby se to napravilo. Že mi to přinese většinou nepříjemnosti, je samozřejmé. Oslavy ani prebendy za tyto aktivity nejsou, naopak. Takže bych poradila, nenechat se odradit nepříjemnostmi a negativními projevy lidí, kteří nejsou takto naladěni, a jít si za svým.

Územní plán řeší i obyvatelé Lesné.

Vladimír Eifel Zavřel:

Kolo je ideální dopravní prostředek do města

Věk: **52 let**

Zaměstnání: **Programátor**

Vzdělání: **Vysokoškolské,
Vysoké učení technické v Brně**

Bydliště: **Brno-Líšeň**

Rodinný stav: **Ženatý**

Počet dětí: **Tři**

Usměvavý a živý Vladimír Eifel Zavřel přijel na sraz se mnou na kole. K rozhovoru jsme usedli do kavárny.

Stal jste se zástupcem veřejnosti pro zrovnoprávnění cyklo dopravy v Brně.

Kolik se vám podařilo sehnat podpisů pod zmocnění?

Sehnali jsme asi čtyřistaosmdesát podpisů. I kdyby jich magistrát třeba polovinu škrtl, pořád by měla být rezerva, protože jsme potřebovali dvě stě platných podpisů.

Jak jste podpisy sháněl?

To bylo jednoduché. V mém okolí nejsou lidé, kteří by řekli, že cyklisté v Brně nebudou mít žádné úlevy, nechť jezdí po normálních silnicích. Stačilo oslovit desítku známých a rozeslat jim formuláře a šlo to skoro samo.

Vaši známí tedy oslovili další lidi?

Ano. Zvláště mladším nevadí něco takového podepsat. Problematictější to bylo u druhé námitky zástupce veřejnosti, kterou jsem podával, a to proti novému sídlišti Líšeň 3. Tak jako lidi z Líšně moc nezajímá třeba Bystrc, ani lidi v Bystrci moc nezajímá, že by mělo vzniknout nové sídliště v Líšni. I když člověk někoho z jiné části Brna k podpisu přesvědčí, je to proto, že je to jeho kamarád, ale ne že by se s tím nějak moc ztotožňoval. Rozhodně roli hraje i to, že v Líšni žijí majitelé pozemků pod plánovaným sídlištěm, kteří rádi získají peníze za jejich prodej. Takže shánět podpisy pod druhou námitku bylo docela stresující. Týden před odevzdáním jsem neměl ani třetinu podpisů, ani sedmdesát. Naštěstí se to potom podařilo dát dohromady díky aktivistům z bezprostředního okolí, kteří obcházeli lidi ve svých zaměstnáních. A asi nejvíc podpisů si sehnala lokalita sama.

Jak?

Stačilo dát na místo malý poutač o velikosti asi metr čtvereční, s vyvěšeným konceptem územního plánu města Brna a s popisem nedostatků a závad nového sídliště. Dovezl jsem na kole na okraj pole i stolek s podpisovými archy a psací potřeby. Řekl bych, že skoro všichni lidi, kteří šli kolem od sobotního rána do středečního rána, se tam zvěčnili. Sehnalo to několik stovek podpisů. Já jsem tam nestál, jen jsem to vždy večer odnesl a doplnil nové papíry. Takže to bylo vcelku příjemné.

Kolik lidí vám jinak se sběrem podpisů aktivně pomáhalo?

Opravdu aktivně u cyklodopravy deset až možná patnáct, přičemž ti nejaktivnější dodali kolem čtyřiceti podpisů. Nejvíc kamarádka z Brněnské televize, která říkala, že kdyby měla více času, sehnala by podpisy polovičky zaměstnanců. V případě Líšně 3 byl zas nejaktivnější jeden soused, který má rodinnou firmu na pečení dortů. Těm se podařilo sehnat nejméně osmdesát podpisů. Takže to bylo velmi příjemné. Bez pomocníků bychom to nedali dohromady. Děkuji Divě i panu Rozprymovi.

Jaké hlavní námítky podáváte ohledně cyklodopravy v Brně?

Jedním z důvodů je skutečnost, že existují odstrašující případy, které stály peníze a úsilí a jsou velmi problematické. Jeden z nejznámějších je cyklostezka z Králova Pole, která končí ulicí Botanickou. Cyklostezka je budovaná jako samostatná, což je v pořádku. Problém je v tom, že cyklostezka je řádově každých padesát metrů, s každým vyústěním vedlejší silnice, přerušována, a to formálně značkou i skutečně. Prakticky nikdo tam nejezdí. Musel by být blázen, aby každých padesát metrů sesedl z kola, popošel deset metrů přes silnici a zase nasedl. Druhým důvodem je, že kromě této jediné cyklostezky do centra Brna nevede vůbec žádná. Cyklostezky sice vedou podél Svitavy a Svratky, ale centra se ani nedotýkají.

Takže usilujete o to, aby cyklostezky vedly přímo do centra Brna ze všech stran?

Ano, jsem v tomto směru radikální. Rozhodně bych vyhradil jednu ze dvou nebo tří silnic, které vedou do centra, z významné části cyklodopravě. Pojmout to tak, aby jízda na kole nebyla nebezpečná, aby komfort byl minimálně srovnatelný s tím, jako když jede člověk autem. Takže prosazujeme nejméně osm hvězdicovitých stezek směrem do centra.

Máte vymyšlené, o které silnice se má jednat?

Ano. Jedna cyklostezka by podle nás měla vést po Bratislavské, protože to je relativně klidná ulice a přitom vede až do centra a navíc obchází kopec s dětskou nemocnicí. Směrem na východ je to nejlepší trasa. Směrem na jihovýchod stačí zřejmě jen rozdělení z Bratislavské k Intersparu a k židenickému

nádraží. Směrem na jih je to ulice Mlýnská. Tam bych považoval za vhodné udělat stavební opatření, aby auta nemohla cyklisty téměř ohrozit, čili schodek nebo navýšení o patnáct–dvacet centimetrů. Řešení cyklostezky přímo na jih se neodvažuji ani navrhnout, tam bude nádraží v odsunuté poloze. Další významný směr navrhuji po ulici Uhelné. Teď sice vede cyklostezka po Nových Sadech, ale je to spíš cyklopruh. Já jsem po něm jel asi jen jednou a nevím, jestli bych se tam odvážil jet s dětmi, je to docela problematické. Směrem na západ bych vedl cyklostezku kolem nemocnice po Anenské a pak po dolní části Pekařské na Staré Brno. Druhý směr na západ kolem Špilberku. A pak buďto po Veverčí, Kounicové nebo možná i po Jiráskové, kde už jsou cyklotrasy naznačené. A pak směrem na sever až severovýchod po třídě Kapitána Jaroše, která je naprosto vyhovující a cyklostezka se po ní dá vést dobře.

Je tohle vaše první občanská aktivita, nebo jste se už nějak zapojoval dříve? Nezapojoval. Myslel jsem si, že to zvládnou cyklistické iniciativy, které už v Brně fungují, ale ty na to nemají čas nebo energii. Aspoň tak se to ke mně doneslo. Možná nepovažují za perspektivní se územnímu plánu vůbec věnovat. Ale to si asi nemůžeme říct všichni. Rád bych zdůraznil, že k „občanské aktivitě“ mě přivedla moje kamarádka, která takovou možnost zmínila. Věděl jsem, že se připravuje nový územní plán města Brna, ale nenapadlo mě vůbec, že bych do toho nějakým způsobem měl vstupovat. Děkuji, Medúzo.

A jak dlouho se tím už zabýváte?

Územní plán jsem sledoval jen tak ze zájmu už delší dobu. Mým koníčkem je kartografie a zajímá mě, co se v Brně děje. Mám v archivu územní plány od sedmdesátých let. Člověk by měl vědět, co se děje v Brně a v jeho bezprostředním okolí. Mám kamarádku, která byla bez sebe, když zjistila, že její malý pozemek byl v územním plánu z louky navržený na veřejnou zeleň, takže by jí ho měli vykoupit. A nikdo ji kvůli tomu nekontaktoval. Jen velmi těžce jsme jí vysvětlovali, že toto je zatím jen fáze návrhu a že variant je třeba několik, takže ji teď nikdo nebude kontaktovat, protože by to bylo předčasné.

A kdy jste začal sbírat podpisy k námitkám zástupce veřejnosti?

Termín byl 10. března a kolem 28. února jsme začali sbírat podpisy. Bylo to hodně natěsno.

Co na to říká vaše rodina, že jste se takto zaktivoval?

Rodina mě plně podporovala. Dcera, která studuje na Křenové, ze školy donesla desítku podpisů. Což bylo velmi příjemné. Díky, Zvonku.

Jezdíte sám hodně na kole?

Když to jde, tak ano. Považuji kolo za ideální dopravní prostředek do města, naprosto bezkonkurenční. Věci tak vyřídím mnohem líp a efektivněji než autem, pěšky nebo veřejnou dopravou.

Takže jezdíte i třeba do práce na kole?

Do práce ne. Jezdím z Líšně do Slatiny, a v tom směru je jediná silnice, Holzova. Jet po ní znamená pro cyklistu téměř smrt. V noci je tam povolená osmdesátka. Je to úzká silnice s poměrně hustým provozem. Když auto předjíždí cyklistu, protijedoucí auto se tam vejde jen s problémy. Především směrem zpět, do Líšně, se dá jezdit pouze za denního světla o víkendu.

Jaké jsou vaše námitky proti novému sídlišti Líšeň 3?

Nové sídliště má vzniknout v polích mezi Líšní a Podolím, podél silnice, která vede z Líšně do Slatiny. Sídliště má být pro 7 600 lidí, na menší části lokality je dále enkláva řadových rodinných domků. Je to jen o něco menší než sídliště Slatina, lidí je tam poměrně hodně.

Nám se nelíbí, že plánované připojení na silnice je odtud jediné kvalitní, a to v jihozápadní části této oblasti, na ulici Holzovu. Zbývající tři navrhovaná napojení jsou po silnicích, na kterých je už teď provoz opravdu zahuštěný a navíc je to obytná zóna vyznačená značkami. Z našeho pohledu je špatné udělat sídliště pro sedm a půl tisíce lidí tam, kde je jediná silnice, po které budou všichni jezdit.

Máte ještě další námitky k novému sídlišti?

Ano. Druhá potíž se týká městské hromadné dopravy. V plánu je nádherně protažená tramvajová trasa ze Stránské skály, která vede převážně po tělese staré líšeňské dráhy. Linka ale má končit ve středu nového sídliště, odkud jsou okrajové části sedm set i osm set metrů daleko. Nevěřím, že lidé, kteří budou bydlet v těch nejvzdálenějších místech, budou chodit na tramvaj. Podle mě budou raději jezdit auty. V místě navíc chybí další linky, které by snížily docházkové vzdálenosti a umožnily dopravu i jiným směrem, než po jediné trase směrem do města.

Třetí bod se týká opět dopravy. Sídliště obemyká ze dvou stran polní cestu z Líšně do Podolí. Tato cesta je teď poměrně intenzivně využívána pro rekreaci, chodí se tam na pěší procházky, se psy, na kolech. Mám obavy, že když v územním plánu nebude zahrnutý dostatečně široký koridor, skončí to jak v běžném satelitním městečku, kde po pět metrů široké silničce jezdí auta, chodí lidé a nemůžou se tam vejít. Když už by tam sídliště muselo být, jakože to nechci, měl by tam být aspoň padesát, možná sedmdesát metrů široký koridor. Tam by byl park, kterým by vedla normální silnice, v části by se dalo chodit pěšky a v části jezdit na kole nebo na koních.

Čtvrtá připomínka k novému sídlišti je, že zeleň je v něm úplná Popelka. Je jí možná třetina toho, co ve stávajícím sídlišti Líšeň.

Máte už zkušenost s kontaktem s úředníky nebo s politiky?

Naprosto minimální. Mám kamaráda, který byl velmi aktivním politikem.

Co byste poradil lidem, kteří by také chtěli být občansky aktivní?

Nevím, jestli mohu něco radit. Chce to mít nadšení nebo aspoň někoho známého, nenechat se odradit pochybovači a lidmi, kteří se zapojit nechtějí. Když jsem začal sbírat podpisy proti Líšni 3, někteří lidé říkali, že to nepodepíší, protože se stejně nic nezmění. Proti tomu je potřeba se obrnit. Nejlepší je mít někoho, s kým máte možnost si o tom popovídat a říct si: „No dneska to nevyšlo, ale třeba to vyšlo tobě. Anebo to třeba vyjde zítra.“ Takže nedělat to sám. A obohacením je i to, že člověk má o čem mluvit a co dělat.

Kolem této polní cesty má vzniknout nové sídliště Líšeň 3.

Vladimír Eifel Zavřel umístil informační tabuli o plánovaném sídlišti Líšeň 3 přímo na samotné místo. Vedle na stolku se pak kolemjdoucí mohli podepsat pod námitku zástupce veřejnosti proti novému sídlišti.

HLAVNÍ PROGRAMY A AKTIVITY NESEHNUTÍ:

ZAOSTŘENO NA HYPERMARKETY

Tento program reaguje na expanzi obřích nákupních řetězců, která s sebou přináší řadu negativních jevů (nárůst dopravy, vyliďňování městských center, zánik malých obchodů, zbor zelených ploch, agresivní reklamní strategie, porušování práv zaměstnanců...). Šíříme informace a pomáháme občanům a občankám zapojit se do rozhodování o plánovaných výstavbách super- a hypermarketů. Organizujeme veřejné besedy spojené s putovním fotografické výstavy, vydáváme informační materiály, pořádáme občanské protesty, účastníme se správních řízení na stavby nových nákupních center atd. Hledáme alternativy k nekontrolované expanzi obřích nákupních center a navrhujeme řešení. V roce 2010 NESEHNUTÍ zahájilo kampaň BRNO V AKCI za rozvoj pestré sítě malých obchodů v Brně, dostupných pro všechny obyvatele a obyvateľky všech městských částí.

Více informací naleznete na:

www.hyper.cz a www.brno.hyper.cz

ZBRANĚ, NEBO LIDSKÁ PRÁVA?

Cílem těchto aktivit je upozornit na problém celosvětově rostoucích výdajů na zbrojení a na problematické vývozy zbraní z České republiky. Od roku 1999 rostou celosvětově výdaje na zbrojení, které nyní přesahují částku jednoho bilionu dolarů ročně, oproti tomu dle údajů OSN na světě žije přes 100 milionů lidí bez domova a pětina celosvětové populace trpí neustálým hladem a každý rok zemře 15 milionů dětí hladu. Na zbrojení se podílí i ČR, mj. svými exporty zbraní. Zbraně vyvážené z ČR často končí v zemích, ve kterých probíhá občanská válka, etnický konflikt, kde vládnou režimy trvale porušující lidská práva nebo v zemích, které slouží jako přestupní stanice pro vývoz zbraní do států pod embargem OSN či EU. Snažíme se rozpoutat o této problematice veřejnou diskusi, prosazujeme zavedení veřejné kontroly zbrojních exportů a dosáhnout zákazu vývozu zbraní do oblastí, kde mohou být použity k porušování lidských práv. Upozorňujeme na fakt, že výdaje na zbrojení odčerpávají finanční i lidské zdroje využitelné na řešení sociálních problémů. V rámci této kampaně pomáháme sociálně slabým spoluobčanům a spoluobčankám – hlásíme se k filosofii celosvětového hnutí Food Not Bombs.

Více informací naleznete na:

www.zbrane.ecn.cz a www.jmz.ecn.cz

ŽENSKÁ PRÁVA JSOU LIDSKÁ PRÁVA

Program je zaměřen na spoluvytváření prostoru, v němž by se měnily postoje k otázkám spojeným se stereotypními představami o roli žen a mužů ve společnosti a řešily se problémy z toho vyplývající (násilí páchané na ženách, nerovnost na pracovním trhu, v politice a v dalších sférách). Cílem je přenést informace a diskuse z odborných a akademických rovin do všedního života. Mezi naše aktivity patří vzdělávací akce (cyklus vzdělávacích seminářů, série přednášek a workshopů nejen pro školy); publikace a distribuce informačních materi-

álů; veřejné akce (tematická promítání a besedy, infostánky, tematické happeningy apod.); putování foto-informační výstavy. Mimo jiné provozujeme informační centrum pro rovné příležitosti žen a mužů a vedeme také kampaň zaměřenou na kritickou reflexi toho, jak jsou ženy a muži zobrazováni v českých reklamách (více na www.reklama.nesehnuti.cz). V rámci programu funguje také kampaň Ženy a životní prostředí, která se zaměřuje na specificky ženské dopady na životní prostředí a jejich alternativy. Prostřednictvím této kampaně je každoročně pořádána konference Aktivní rodičovství (více na www.aktivnirodicovstvi.cz).

Více informací naleznete na:

www.zenskaprava.ecn.cz

BEZPEČÍ PRO UPRCHLÍKY

Cílem programu je zlepšit situaci migrantů/tek a uprchlíků/ic v České republice, a to jak z pohledu jejich pobytu v naší zemi, tak z hlediska jejich obrazu u české veřejnosti. Reagujeme na restriktivní přístup českých úřadů k migrantům a migrantkám a lidem žádajícím o azyl. Proto organizujeme vzdělávací programy, workshopy a besedy pro školy i veřejnost, jejichž cílem je podporovat porozumění lidem, kteří se do naší země stěhují, ale pomáháme také samotným přichozím zorientovat se v české společnosti a porozumět jí. Vydáváme čtvrtletník o migraci a lidských právech PŘES (hranice, předsudky, lhostejnost) a informujeme o situaci v zemích, odkud k nám přicházejí uprchlíci. V roce 2010 NESEHNUTÍ zahájilo projekt MULTIKULTI CHALLENGE: ACCEPTED, jehož cílem je zápat s předsudky, rostoucí xenofobií a vůbec strachem z jiného. Více informací naleznete na:

www.uprchlik.ecn.cz

EKOLOGICKÁ PORADNA

Poskytujeme poradenství pro občany a občanky, kterým není lhostejné, co se děje v jejich okolí. Podpora funguje prostřednictvím telefonu (543 214 144), e-mailu (ekoporadna@nesehnuti.cz), webového rozhraní (www.ekoporadna.nesehnuti.cz) anebo prostřednictvím osobních konzultací v naší kanceláři (pondělí a středa 10–12 a 16–18 hodin nebo jindy po předchozí domluvě). Ekoporadna poradí s konkrétní otázkou, vyhledá potřebné informace či zdroje, analyzuje situaci a pomůže najít řešení problému. V případě potřeby a časových možností se může rozvinout systematická spolupráce s klientem či klientkou.

Více informací naleznete na:

www.ekobrana.cz

KNIHOVNA NESEHNUTÍ

Šíření informací a prohlubování znalostí o problematice ochrany životního prostředí a lidských práv považujeme za klíčové. Knihovna NESEHNUTÍ má v současnosti tyto tematické sekce: feminismus a genderová studia, ekologie a ochrana životního prostředí, ochrana a práva zvířat, lidská práva a společnost, sociální práce a právo. Celkem nabízíme více než 2 000 knih a zhruba 600 časopisů. Knihovna NESEHNUTÍ má otevřeno každé pondělí a středu 10–12 a 16–18 v naší kanceláři. Více informací naleznete na:

www.knihovna.nesehnuti.cz

Nechcete hypermarket za souseda?

Chcete kolem sebe více zeleně a méně betonu?

Chcete spolurozhodovat o podobě svého města?

Chcete dýchat čistý vzduch?

EKOLOGICKÁ PORADNA NESEHNUTÍ

Obraťte se na nás! Poradenství poskytujeme zcela bezplatně!

Nabízíme odpovědi na otázky související s životním prostředím.

Specializujeme se zejména na problematiku účasti veřejnosti na rozhodování a plánování projektů a záměrů s dopady na životní prostředí.

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno

tel.: **543 214 144**

návštěvní hodiny: **pondělí a středa 10–12 a 16–18 hodin**

(po předchozí domluvě i jindy)

e-mail: **ekoporadna@nesehnuti.cz**

www.ekobrana.cz

twitter: **@ekobrana**

skype: **ekoporadna** (pouze pro hovory)

Do této oblasti patří zejména témata jako **územní plánování, správní řízení, posuzování vlivů na životní prostředí, zakládání občanských sdružení, environmentální legislativa**. Jsme členy Sítě ekologických poraden STEP a poskytujeme tedy nezávislé poradenství s důrazem na preventivní ochranu životního prostředí; kvalifikované, objektivní informace, ale i dlouhodobé procesní poradenství.

Naše práce je závislá na finanční podpoře z řad individuálních dárců a dáreků. Podpořte nás na www.podporte.nesehnuti.cz. I díky Vám budeme moci realizovat aktivity i nadále.

NESEHNUTÍ – NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ NESEHNUTÍ –

svoboda – zodpovědnost – angažovanost

Nevládní nezisková organizace NESEHNUTÍ vznikla v roce 1997. Realizuje projekty, jejichž smyslem je zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů, vzdělávací aktivity v oblasti zásadních společenských témat, ochrany životního prostředí, lidských práv a rovných příležitostí. Dlouhodobě se věnuje problematice negativního vlivu nekontrolované expanze nákupních center na životní prostředí, ekologickému poradenství, projektům na pomoc lidem žádajícím o azyl v ČR a sociálně znevýhodněným, prosazuje rovné příležitosti žen a mužů ve společnosti, vystupuje proti porušování lidských práv ve světě i v ČR a proti vývozům českých zbraní do konfliktních oblastí.

Cílem všech našich aktivit je ukázat, že změna společnosti založená na respektu k lidem, zvířatům i přírodě je možná a musí vycházet především ze zdola. Od aktivních lidí, kteří se zajímají o dění okolo sebe, od lidí, kteří jako nedílnou součást své svobody vnímají i podíl na zodpovědnosti za život na naší planetě.

NESEHNUTÍ
tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno
tel.: 543 245 342
email: brno@nesehnuti.cz
www: www.nesehnuti.cz

